

IDENTIFIKACE POTŘEB CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Bc. Michaela Miková

Diplomová práce
2015



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela Miková**
Osobní číslo: **H120078**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Identifikace potřeb cizinců v ČR**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti integrace cizinců, azylové a migrační politiky a sociálně pedagogické práce s cizinci.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.



Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Gabal, I., a kol.: **Analýza postavení cizinců dlouhodobě žijících v ČR a návrh optimalizačních kroků, MPSV ČR 2004.**

Hřebíková, I., Kuržeja, J.: **Správní řízení na úseku pobytu cizinců, Praha, PA ČR 2006.**

Šišková, T. (ed.) **Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.**

Uhrek Z., Weinerová R., Plochová K., Valášková N., Černík J., Červinka O., Mušinka M.: **Migrace do České republiky, sociální integrace a lokální společnosti v zemích původu. Praha, Etnologický ústav, 2004. ISBN 80-85019-69-0.**

Uhrek, Z., Korecká, Z., Pojarová, T. a kol. **Cizinecké komunity z antropologické perspektivy. Praha, Etnologický ústav AV ČR, v.v.i., 2008. ISBN: 978-80-87112-12-0.**

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústav České republiky

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 326/1999 Sb., O pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **7. ledna 2015**

Termín odevzdání diplomové práce: **17. dubna 2015**

Ve Zlíně dne 7. ledna 2015


doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka




Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

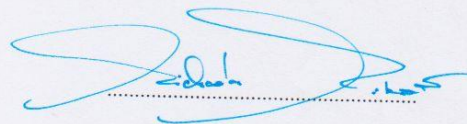
Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 9.3.2015



¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užitje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odporuje-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídáne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Tato práce vznikla za účelem identifikace potřeb cizinců žijících na území České republiky v oblasti sociálního a právního poradenství, vzdělání a vzdělávání a dalších služeb pro cizince. V oblasti migrační problematiky může tato práce významně přispět studentům i široké veřejnosti a sloužit k dalšímu využití. Práci mohou využít organizace, které nabízejí služby cizincům. Díky členění práce od historického pohledu, legislativního rámce migrace až k zaměření se na poradenství cizincům, lze podstatě migrační problematiky a s ní spojeným potřebám cizinců porozumět v širší sociální souvislosti. Výsledky této práce můžou přispět odborníkům ve volbě vhodně nabízených služeb cizincům, které budou naplňovat jejich potřeby a tak přispívat k úspěšné integraci.

Klíčová slova: Potřeby cizinců, migrace, integrace, migrační a integrační politika, poradenství pro cizince.

ABSTRACT

The thesis was written to identify needs of foreigners living in the Czech Republic in the area of social and legal counseling, education, training and other services for foreigners. In the field of migration issues this thesis may contribute significantly to students and wider public and serve to further use. The thesis can be also used by organisations offering services to foreigners. Thanks to the thesis' division from historical perspective, legislative framework of migration to focus on counseling for foreigners can be essence of migration issues and also the foreigners' needs understood in wider social context. The results of the thesis may help experts to choose the appropriate service, which is offered to foreigners, that will fulfill their needs and thus contribute to successful integration.

Keywords: Foreigners' needs, migration, integration, migration and integration policies, counseling for Foreigners.

„Být znamená být vnímán“

G. Berkeley

Mé poděkování patří vedoucímu diplomové práce PhDr. Jakobovi Hladíkovi Ph.D, za cenné rady a podněty pro vytvoření této práce.

Dále patří díky mému zaměstnavateli, který mi poskytl pracovní volno a Lucii Havránkové.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická, nahraná do IS/STAG jsou totožné ve znění.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ZÁKLADNÍ POJMY V RÁMCI UVEDENÍ DO PROBLEMATIKY.....	12
2 HISTORICKÝ POHLED	18
2.1 HISTORIE MIGRACE V ČR	19
2.2 HISTORIE MIGRACE OBČANŮ VIETNAMSKÉ STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOSTI DO ČR	20
2.3 HISTORIE MIGRACE OBČANŮ UKRAJINSKÉ STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOSTI DO ČR	25
3 LEGISLATIVNÍ RÁMEC PROBLEMATIKY	28
3.1 MIGRAČNÍ POLITIKA	29
3.2 INTEGRAČNÍ POLITIKA	32
3.3 SLOŽKY SPOLUPODÍLEJÍCÍ SE NA ŘEŠENÍ MIGRAČNÍ PROBLEMATIKY	32
4 PORADENSTVÍ PRO CIZINCE	37
II PRAKTICKÁ ČÁST	41
5 METODIKA VÝZKUMNÉHO PROCESU	42
5.1 FORMULACE VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU.....	42
5.2 STANOVENÉ CÍLE VÝZKUMU	43
5.3 ETICKÉ OTÁZKY VÝZKUMU.....	43
5.4 FORMULACE HYPOTÉZ.....	44
5.5 METODA.....	46
6 ANALÝZA DAT	51
6.1 OVĚŘENÍ HYPOTÉZ	68
6.2 DISKUZE.....	81
6.3 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	86
ZÁVĚR	88
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	89
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	93
SEZNAM OBRÁZKŮ	95
SEZNAM GRAFŮ	96
SEZNAM PŘÍLOH.....	97

ÚVOD

V sociální pedagogice platí více než ve kterékoli jiné pedagogické disciplíně, že se její cíle mění se změnami společnosti v konkrétním čase a na konkrétním území (Přadka, 2004). Tato definice je zcela zásadní pro objasnění souvislostí mezi sociální pedagogikou a migrační problematikou. Migraci lze pojmovit jako diverzifikovaný fenomén, který propojuje instituce, heterogenní aktéry, strategie a lokality (Háva et al., 2010).

Přítomnost cizinců v Evropě či na našem území a jejich integrace je v současné době vysoce aktuálním tématem nejen u nás ale v celosvětovém měřítku. Každý z nás vnímá informace spojené s Islámským státem, které mohou podporovat strach z přítomnosti cizinců. Také jsme zaznamenali situaci na Ukrajině a s ní spojený návrat krajanů, kdy první část přijela autobusem 3. března tohoto roku. Jejich přítomnost je stále tématem mnoha debat v médiích i na sociálních sítích a společnost rozdělila na přívržence i odpůrce. Orientace práce na migrační problematiku je ovlivněna zaměstnáním autorky, ve kterém dochází ke každodennímu kontaktu a jednání s cizinci. Dochází tak mimo jiné i ke vnímání potřeb, interakcí na konkrétní situace a parazitování na jejich potřebě po pomoci mnohdy vlastními krajany. Denně se setkává se zmocněnými zástupci cizinců stejné národnosti, kteří většinou záměrně cizincovo řízení o pobytu natahují podáním, které trpí vadami. Správní orgán je pak nucen takové podání přerušit a vyzvat na doložení potřebných dokumentů. Zmocněný zástupce tak v cizinci může vzbudit nedůvěru nejen ve státní orgán, ale české organizace vůbec a také pocit, že česká legislativa je tak složitá, že by bez jeho pomoci jednání s úřady nezvládl. Mimo to si tak může inkasovat po cizinci další finanční částku za doložení chybějících dokumentů za jinak bezplatné podání. Tyto motivy vedly autorku k vytvoření práce, která bude zaměřená na identifikaci potřeb cizinců, jejíž data mohou být přínosná mnoha organizacím, mohou přispět k utváření programů a poradenství šitých cizincům na míru a vést ke zlepšení a zkvalitnění marketingu nestátních neziskových organizací, které chápe jako důležitého partnera státu při integraci cizinců.

Zpracovaných prací na tematiku cizinců v ČR je v současné době již mnoho. Na některé z nich upozorníme blíže v konkrétních kapitolách. Je patrné, že v současnosti významně vzrostl zájem o migrační problematiku a postupně tak vzniká intelektuální zázemí, které je schopné na tuto problematiku artikulovat, analyzovat problémy v oblasti migrace a integrace cizinců a v neposlední řadě navrhnout řešení (Uherek, Korecká, Pojarová a kol,

2008). S tímto tvrzením souhlasíme a také chceme touto prací přispět ke vzniku intelektuálního zázemí.

Cílem práce je identifikovat míru potřeb cizinců v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělání a vzdělávání a v oblasti dalších služeb.

Následující exkurz jsme rozdělili do dvou částí. V první- teoretické části hovoříme nejprve o základních pojmech v rámci uvedení do problematiky. Navazujeme historií migrace do ČR, kde se konkrétněji věnujeme historii migrace dvou nejpočetnějších skupin cizinců na našem území. Dále se udáváme směrem legislativního rámce migrační problematiky, kde zmiňujeme migrační a integrační politiku ČR a složky spolupodílející se na řešení migrační problematiky. Celou část uzavíráme poradenstvím pro cizince a službami, které nestátní neziskové organizace nabízejí cizincům. Pro možnost pochopit zkoumanou problematiku i z pohledu cizince, jsou v této části vloženy přepisy dvou rozhovorů. Ve druhé- praktické části formulujeme výzkumný problém a stanovujeme cíl výzkumu. Dále se zmiňujeme o etických otázkách výzkumu. Následuje formulace hypotéz a volba metody. Lze říci, že kvantitativní metodologie je vhodná pro základní zmapování problematiky a jako podklad pro její následné užší a hlubší zkoumání za pomoci metod kvalitativního výzkumu (Háva et al., 2010). Tato práce je postavena na dotazníkovém šetření. Následuje analýza dat a ověření hypotéz. Praktickou část uzavíráme diskuzí a doporučením pro praxi. Vzhledem k tomu, že členění není úplně systémové, jednotlivé oblasti se mohou překrývat.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY V RÁMCI UVEDENÍ DO PROBLEMATIKY

V úvodu této kapitoly nastavíme jednotné pojmosloví – migrační problematika. Migrační problematiku chápeme jako soubor historie, legislativy a sociálních aspektů. Na migrační problematiku se váže nespočet pojmů a souvislostí mezi nimi. Pro uvedení do migrační problematiky jsme volili pojmy základní, které se váží na legislativní rámec a sociální aspekty této problematiky s holistickým přístupem k danému fenoménu.

Naše zeměkoule je plná různých **kultur**. Studium kultury probíhá již mnoho let. Dle J. G. Herdera je kultura univerzální vlastností celého lidstva. I Kant zahrnuje do kultury především ideu morálnosti, cíl kulturního vývoje vidí ve stvoření mravně dokonalé bytosti. Vědy zabývající se kulturou jsou např. sociální antropologie, kulturní antropologie, sociální psychologie, psychologie osobnosti, psycholingvistika, srovnávací pedagogika, sociální pedagogika, sociologie apod. Současná sociologie preferuje globální antropologické pojetí kultury. Vzhledem k tomu, že stále nedošlo ke sjednocení přístupu ve studiu kultury, je zde touha po vytvoření samostatné vědní disciplíny – kulturologie. Vedle kultur se jedná také o **národy**. Národy lze definovat jako uvědomělé politické a sociální společenství. Národ spojují společné dějiny a společné území. Z kulturního hlediska je národ identifikován i společným spisovným jazykem. Pohled psychologický spočívá ve vědomí příslušnosti jednotlivců k danému národu. Z pohledu politického se jedná o vymezení vlastního státu (Linhart et al, 1996).

Když se budeme ptát po příčinách migrace, najdeme v odborných publikacích mnoho teorií a příčin migrace. Na příčiny dnešní migrace ale můžeme pohlížet i jako na důsledek **globalizace** (Baršová a Barša, 2005). Mnoho autorů upozorňuje na to, že globalizace není jen celosvětové rozšíření hodnot a životního stylu jedné civilizace, ale spíše vznik nové civilizace, která pozměňuje i tu společnost, z níž zájem po vzájemném propojení světů vycházel (Mezřický, 2003). S globalizací souvisí i pojem **multikultura** – jež je složenina slov multi = mnoho a slova kultura (Klimeš, 2005). Vyjadřuje existenci více kultur vedle sebe. **Interkulturní výchova**, má potom za cíl upevňování vzájemných vztahů mezi sociokulturními skupinami (Interkulturní vzdělávání, 2002). **Migrace** z latinského migratio = přestěhování (Linhart et al, 1996) také přistěhovalectví (Klimeš, 2005). Jinak také prostorové přemísťování lidí přes libovolné hranice (Linhart et al, 1996). Spolu s úmrtností a porodností je migrace klíčovou složkou populačního vývoje. Intenzita migrace se zvyšuje

v důsledku ekonomického rozvoje (MVČR, © 2010). Prostřednictvím migrace může docházet k šíření kulturních prvků. Příklad migrace lze posuzovat dle směru migračního pohybu. Z pohledu místa, které migrant opouští, se jedná o **emigraci**. Když budeme nahlížet z pohledu místa, kam migrant směřuje, jedná se o **imigraci**. V případě návratu emigranta do místa své rodné země, hovoříme o **reemigraci**. **Emigrace** z lat. emigrare (stěhovat se, vystěhovat se). V české literatuře se emigrace běžněji používá ve spojitosti s vystěhováním se do jiného státu (Linhart et al, 1996). Tedy proces, při kterém obyvatelé opouštějí své domovské státy (MVČR, © 2010). Pokud se jedná o početné přesuny obyvatelstva, následují změny, které mohou významně ovlivnit strukturu a vývoj místní populace. Z toho důvodu existuje politická snaha toto usměrňovat či regulovat. Proto země, které jsou cílem emigrace, byly nuceny vypracovat **migrační politiku** (Linhart et al, 1996).

Území ČR se nachází ve vnitrozemí střední Evropy. ČR vznikla rozdělením Československa v roce 1993 (EU). Dle zákona 326/1999 Sb., o pobytu cizinců (dále jen ZCP) § 3 jsou na území ČR cizinci oprávněni vstoupit přes hraniční přechod.¹ **Cizincem** se rozumí dle § 1, odst. 2 „*fyzická osoba, která nemá státní občanství České republiky, a to včetně občana Evropské unie (ZPC)*. Na území ČR můžete vstoupit jako občan EU nebo jako rodinný příslušník občana EU. **Občanem EU** se rozumí občan se státní příslušností země, patřící do EU² (MVČR, © 2010). **Rodinným příslušníkem občana EU** se dle ZCP,

¹ § 3 odst. 2 „*Hraničním přechodem se rozumí a) místo vymezené mezinárodní smlouvou, již je Česká republika vázána, (dále jen „mezinárodní smlouva“) určené pro překračování státních hranic České republiky za podmínek stanovených mezinárodní smlouvou nebo tímto zákonem, b) mezinárodní letiště, které je vnější hranicí podle zvláštního právního předpisu3b), pokud splňuje tyto podmínky: 1. bylo jako mezinárodní letiště určeno podle zvláštního právního předpisu4) a 2. provozovatel letiště splnil bezpečnostní podmínky stanovené ve zvláštním právním předpisu3b), c) vnitřní hranice3b) nebo d) prostor mezistátního vlaku a paluba lodě mezistátní osobní nebo nákladní lodní přepravy v době, kdy je v tomto prostoru prováděna hraniční kontrola.“ (ZCP)*

² „*Belgie, Bulharska, České republiky, Dánska, Estonska, Finska, Francie, Chorvatska, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojeného království Velké Británie a Severního Irsko, Španělsko a Švédsko. Obdobná práva se vztahují též na občany Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska.*“ (MVČR, © 2010)

§ 15a odst. 1a 3 rozumí: manžel, rodič – v případě že se jedná o občana EU mladšího 21 let, kterého tento rodič vyživuje a žije s ním ve společné domácnosti, dítě mladší 21 let či dítě manžela občana EU a také nezaopatřený³ příbuzný v přímé sestupné nebo vzestupné linii nebo příbuzný manžela občana EU. Dále cizinec, který má trvalý vztah s občanem EU a žije s ním ve společné domácnosti. Pojem rodinný příslušník občana EU se dle § 15a odst. 4 použije i na cizince, který je rodinným příslušníkem občana ČR (ZCP). Další velmi početnou skupinou migrující do ČR jsou občané třetích zemí. **Občanem třetí země** je občan takového státu, který není členem EU, není občan Švýcarska, Norska, Lichtenštejnska a Isladu. Jedná se například o občany Ukrajiny, Vietnamu, Ruska, Turecka atd., kteří nejsou rodinným příslušníkem občana EU (MVČR, © 2010). Když se vrátíme zpět do antiky, tak pojmem **občan** byl myšlen člen svobodného společenství obyvatel městských států, kde byla moc vázána na normy a zákony. V Aténách byli lidé děleni na plnoprávného občana, neplnoprávného občana a otroka. V období středověku se pojmu občan neužívá. Postavením občana ve společnosti se zabývalo mnoho myslitelů např. Aristotelo, Dante Alighieri, Tomáš Akvinský, N. Machiavelli, J. Locke, J. J. Rousseau, T. Hobes. Kolem 17. století se krystalizuje myšlenka listiny občanských práv. Z poválečných dokumentů se práva občana týká např. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (Linhart et al, 1996). Určujícím faktorem je statní občanství, které zakládá vztah mezi občanem a státem, který je složený z práv a povinností. Jako občan nesmíte být nuceni stát opustit (Šišková, 2001), můžete to však udělat z různých důvodů. **Azyl a uprchlictví** jsou si blízké svým účelem, neboť oba plní humanitární účely s cílem ochránit cizince. Rozdíl je v případě přiznání národního statutu azylanta a uprchlíka. V případě uprchlíka jsou pravidla určena ustanovením mezinárodních smluv⁴, ale u azylanta si podmínky přiznání určuje stát. Dále je rozdíl ve stáří těchto institutů - azyl byl

³ Dle § 15a odst. 2 se „za nezaopatřenou osobu podle odstavce 1 považuje občanem Evropské unie nebo jeho manželem vyživovaný cizinec, který a) se nejdéle do 26 let věku soustavně připravuje na budoucí povolání, b) se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, anebo c) z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopen vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.“(ZPC)

⁴ „Úmluvou o právním postavení uprchlíků z roku 1951 na ni navazující Newyorský protokol z roku 1967 a tzv. Ženevská úmluva.“ (MVČR, © 2010)

známý už v období antiky, ale uprchlictví je novodobá instituce. Azylem se rozumí ochranný pobyt. Tento pobyt je poskytován osobě bez státní příslušnosti nebo státním příslušníkům třetích zemí (MVČR, © 2010). Azylantem se rozumí podle § 2, odst. 6 cizinec, kterému byl podle zákona 325/1999 Sb., o azylu (dále jen ZA) udělen azyl po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu. Dle § 12 se azyl udělí cizinci, pokud bude v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že je cizinec pronásledován⁵ za uplatňování práv a svobod nebo má strach z pronásledování kvůli jeho pohlaví, rase, národnosti, náboženství, příslušnosti k sociální skupině a zastávání se politických názorů ve státě, jehož je občanem (ZA). V současnosti institut azylu a uprchlictví uplatňuje 144 států světa⁶ (MVČR, © 2010). Ať už se jedná a jakoukoli skupinu cizinců, předpokládá se, že budou v ČR zastoupeni v **menšině**. Obecně řečeno, jedná se o skupinu lidí s významným společenským znakem, která se početně nemůže rovnat jiné skupině lidí tvořící v dané společnosti většinu. Nejčastěji se mluví o menšině v souvislosti s národností, náboženskou, rasovou, sociální nebo politickou příslušností (Linhart et al, 1996). Příslušníkem mezinárodní menšiny je dle Zákona č. 273/201 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin (dále jen ZPPNM) § 2 odst. 2 občan, který se hlásí k jiné než české národnosti (ZPPNM). Všechny doposud zmíněné pojmy souvisí také s akulturací. Pojem **akulturace** byl přijat psychology, antropology a sociology k pojmenování kulturní změny podmíněné stykem dříve oddělených samostatných sociokulturních systémů. Klasické formulaci pojmu akulturace se již v roce 1935 věnovali R. Redfield, M. J. Hertskovits a R. Linton (Linhart et al, 1996). V zájmu ČR je úspěšná **integrace** cizinců. Jinak také sjednocení, ucelení, scelení (Klimeš, 2005). Integraci chápeme jako začlenění odlišného jedince do prostředí majoritní společnosti, tak aby se v ní cítil být přijat, sám se s ní identifikoval a dokázal v ní bez problému žít. Jedná se o vyšší stupeň adaptace

⁵ Za pronásledováním se dle § 2 odst. 8 „považuje závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování.“ (ZA)

⁶ ČR jej zakotvuje v čl 43 Listiny práv a svobod (Dále jen LPS): „Česká a Slovenská Federativní Republika poskytuje azyl cizincům pronásledovaným za uplatňování politických práv a svobod. Azyl může být odepřen tomu, kdo jednal v rozporu se základními lidskými právy a svobodami. (LPS)

(Vágnerová, 1997). V ČR byla vytvořena koncepce integrace cizinců na území ČR, o jehož legislativním rámci, Vám řekneme více v kapitole legislativní vymezení. **Adaptace** má zastoupení v mnoha vědách např. v psychologii (J. Piaget). Pro potřeby této práce se budeme pojmem zabývat ze sociologického hlediska. Pojem byl do sociologie převzat z biologie, ve které má přesný význam. Obecně pojem adaptace označuje schopnost přežít v sociálním nebo jiném prostředí. Dle Josefa Charváta adaptace závisí na schopnosti přizpůsobit se okolí. Související pojmy s adaptací jsou např. pojmy adjustace, asimilace, socializace. Opakem adaptace je maladaptace. Adaptační mechanismus, probíhající vědomě i nevědomě, který označuje proces osvojení si kultury dané společnosti, se nazývá **Enkultura**. Probíhá v různých sociálních skupinách a je úzce spjat se socializací.

Cílem této práce je identifikace potřeb cizinců. Přesné vymezení **potřeb** nebo teorie potřeb není k dispozici. V současné společnosti, která produkuje uměle vyprovokované touhy a přání se ukazuje, že je obtížné stanovit hranici potřeb. V minulosti se klasifikaci potřeb věnoval např. H. A. Murray nebo Abraham H. Maslow, který roku 1938 navrhl detailní klasifikaci potřeb.



Obr. č. 1: Maslowova hierarchie potřeb

E. Durkheim zastával názor, že neustálý růst lidských potřeb vede k neštěstí a neuspokojenosti. Uspokojení jedné tužby otevírá potřebu po uspokojení další. Mestrovic poukázal na tuto nekonečnost lidských přání, na kterou upozorňoval Durkheim. Ke koncepci potřeb v současnosti přispěly psychoanalytické teorie a sociobiologie. V průběhu činnosti, která vede k uspokojení potřeb, se utváří **postoj**, který vede k tendencím vyhledávat či se vyhýbat určitým situacím spjatých s potřebou (Linhart et al,

1996). K mezinárodní migraci významně přispěla lidská potřeba dobývat nepoznané a poznávat nové (Šišková, 2001). S uspokojení potřeb souvisí také pojem **deprivace** - stav způsobený nedostatečným uspokojováním potřeb. Jedná se o dlouhodobou nemožnost uspokojovat své potřeby. Vedle základních potřeb mohou být deprivovány i složitější sociokulturní potřeby např. potřeba kontaktu s jinými lidmi, potřeba po smysluplné budoucnosti. **Frustrace** je také stav způsobený nedostatečným upokojováním potřeb. Jedná se ale o blokování možností uspokojení aktuální potřeby. Dlouhodobá frustrace může vést ke strádání (Linhart et al., 1996). **Identifikace** je v názvu myšlena jako synonymum slov zjišťování, určování (Klimeš, 2005). Na tuto práci se však váže i významem psychologického procesu, který sice pomáhá v rané adaptaci na svět, ale v pozdním životě může bránit individuálnímu vývoji jedince (Sharp, 2005). Jedná se o mechanismus sociálního učení, při kterém dochází k osvojování způsobů a vzorů chování. Jedná se o vývojově vyšší ztotožnění se s normami nebo sociálním kontextem (Linhart et al., 1996). Je to nevědomé napodobení.⁷ Identifikovat se lze s vírou i představou (Sharp, 2005).

⁷ Pokud by bylo napodobování vědomé, jednalo by se o imitaci (Sharp, 2005).

2 HISTORICKÝ POHLED

Migrace jako jeden z mnoha dalších jevů spoluutvářela dějiny lidstva od prvopočátku až do současnosti (Baršová a Barša, 2005). Dnes žije odhadem asi 150 miliónů lidí mimo svoji zemi původu (Šišková, 2001).

V této kapitole se na dějiny celosvětové a evropské migrace zaměříme jen stručně. Cílem této kapitoly je poskytnout základní informace o migraci v ČR po roku 1989. V další části se zaměříme na historii migrace dvou skupin cizinců, které jsou v ČR nejpočetněji zastoupeny. Pro lepší identifikaci potřeb těchto menšin při integraci v ČR je přínosem pochopit historii migrace v komplexním světle.

O stáří migrace nás mohou přesvědčit různé historické prameny. Již v knize Genesis v Bibli je zmíněn Noe a jeho archa, která měla přepravovat lidi i zvěř. Ve Starých řeckých bájích a pověstích je také zmínka o migraci, a to konkrétně v pověsti Pométheus. Eduard Petiška zde uvádí: „*Smutně bloudil po zemi Prométheus, potomek božského rodu Titánů, a marně hledal živé bytosti, které by chodily vzpřímeně jako on a které by se mu podobaly tváří*“ (Petiška, 2011, str. 6). O tom, že migrace byla zdrojem pokroku, že docházelo k novým objevům, šíření znalostí, dovozu koření, plodin, zlata, drahokamů, hedvábí aj. nás v minulosti přesvědčili osobnosti jako Kryštof Kolombus, Marco Polo, princ Jindřich Mořeplavec, Bartolomeo Diaz, Vasco de Gama, Fernando Magalhaes aj. Mnoho století Evropa sehrávala roli kolonizátora a miliony Evropanů odcházely osidlovat Nový svět (Baršová a Barša, 2001). Významným milníkem v migraci byl rozvoj a revoluce v dopravě, kdy se umožnila příležitost snadné a relativně levné přepravy osob přes moře i po pevnině. Ekonomické důvody migrace byly typické pro Evropu v 19. století a ve 20. st. vzrostl podíl vystěhovalců z Afriky, z Asie a lat. Ameriky, jež hledali uplatnění v cizích zemích (Linhart et al., 1996). Po 2. Světové válce obrátila migrační vlna směr a z vyspělé Evropy se stal cíl imigrace. Tento jev s sebou přinesl do států Evropy obavy z úpadku národních kultur. Od konce 90. let se v Evropě objevují tendence redefinovat společenskou smlouvu mezi migranty a přijímajícími zeměmi tak, aby tíha integrace ležela na migrantech. Zrychlování tohoto sklonu bylo způsobeno šokem z teroristických útoků v New Yorku a Washingtonu 11. září 2001 a dalšími teroristickými útoky. Evropa si také začala uvědomovat přítomnost muslimské menšiny (Baršová a Barša, 2001), která je v současné době, díky vzniku Islámského státu, jedním z hlavních témat široké společnosti. Migrace je oblast plná rozporů. Jednou z nejvýznamnějších zkoušek, která členské státy EU v příštích desetiletích

čeká, je fakt, jak se s tímto fenoménem vypořádají (Drbohlav, 2008). Představovala-li pro Evropany doposud migrace hrozbu nanejvýš sociální či kulturní, stále více občanů EU v ní po těchto událostech vidí hrozbu bezpečnostní (Baršová a Barša, 2001) i přes to, že ve skutečnosti dnes přichází největší skupina migrantů z jiných než muslimských států (Drbohlav, 2008). Dále budeme pokračovat v migrační problematice zaměřené na naše území.

2.1 Historie migrace v ČR

I když do České republiky už v minulosti přicházeli cizinci z nejrůznějších zemí, až nedávno se jejich život v ČR stal předmětem zájmu ze strany veřejnosti, médií, zaměstnavatelů, výzkumníků a také politiků (Rákoczyová a Trbola, 2009). Objevují se pokusy některých politiků využít migrační otázky k získání hlasů voličů (Drbohlav, 2008). ČR se stala cílovou zemí migrace především pro občany méně ekonomicky vyspělých států. Čtvrtinu celkového počtu migrantů tvoří Ukrajinci (105 tis.), dále Slováci (90 tis) a Vietnamci (57 tis.) (ČSÚ, 2014). Vietnamců a Ukrajinců v ČR za posledních 10 let přibýlo nejvíce. Právě Ukrajinci jsou ti, kteří jsou ochotni přijmout pracovní místa s vysokou nejistotou, nízkou mzdou, důrazem na flexibilitu, zatímco lidé přicházející do ČR z vyspělých zemí obsazují kvalitní pracovní místa (Rákoczyová a Trbola, 2009).

Politická a ekonomická transformace po roce 1989 a pád „železné opony“ zásadně ovlivnily vývoj migrace v ČR (Drbohlav a kol, 2010). Usidlování cizinců na našem území se vynořilo před českou společností jako dosud neznámý fenomén (Baršová a Barša, 2005). Dalším významným obdobím byl vznik samostatné ČR 1. 1. 1993 (Drbohlav a kol, 2010), kdy na území ČR žilo přibližně 50 000 cizinců s povoleným pobytem (Baršová a Barša, 2005), a 1. 5. 2004 vstup ČR do EU (Drbohlav a kol 2010). Na konci roku 2004 mělo kolem 254 000 cizinců povolený pobyt na území ČR (Baršová a Barša, 2005). Všechny tyto události vedly ke zvýšení migrace. Na začátku nové migrační éry v roce 1990 bylo na našem území 0,3% populace cizinců z celkové populace Československa (Drbohlav a kol 2010). Dnes se s počtem 454 618 cizinců na území bavíme o cca 4% (MVČR, © 2010). V současné době na našem území dominují cizinci třetích zemí – Ukrajinci s počtem 105,1 tisíc, následovaní Vietnamci s počtem 57,4 tisíc. Mezi regiony s nejvyšší koncentrací cizinců patří Praha a Středočeský kraj. V rozmístění cizinců existují rozdíly podle státního občanství. Praha je atraktivním regionem pro všechny cizince. Občané

Ukrajiny se dále usazují ve Středočeském a Jihomoravském kraji. Občané Vietnamu se usazují kromě Prahy dále v česko-německém pohraničí (ČSÚ, 2014). K datu 31. 1. 2015 dosáhl počet cizinců s povoleným pobytem 453 103 osob, z toho je 256 104 mužů a 196 999 žen (MVČR, © 2010).

Odborné práce na toto téma vnikaly již před rokem 1989, toto téma ale nepřitahovalo velké množství badatelů, na rozdíl od současnosti (Uherek, Korecká, Pojarová a kol, 2008).

Nyní se podíváme na historii dvou nejpočetnějších skupin migrantů na našem území - občanů Vietnamské a Ukrajinské státní příslušnosti. Tyto kapitoly jsme doplnili o přepis rozhovorů.

2.2 Historie migrace občanů vietnamské státní příslušnosti do ČR

V současné době se tématu Vietnamské komunity věnuje např. etnolog Stanislav Brouček, vietnamistka Petra Müllerová a sociolog Jiří Kocourek. Část jejich práce vznikla na základě grantů Ministerstva zahraničních věcí ČR (dále jen MZV ČR), Ministerstva vnitra ČR (dále jen MV ČR), Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (dále jen MPSV ČR) a International Organization for Migration (dále jen IOM). Z produkce k tomuto tématu jsou dostupné např. práce Stanislava Broučka – *Český pohled na Vietnamce* nebo *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*. Dále vznikla vysokoškolská učebnice Petry Müllerové s názvem *Viet Nam – Nhung dieu bo ich vá lí thú*. Za zmínku stojí také publikace Tatjany Šiškové *Menšiny a migranti v České republice*. Problematice integrace a zkušenostem s výukou dětí vietnamských migrantů se věnuje práce Jana Černíka, Dušana Drbohlava, Dagmar Dzurové a také práce Evy Plechové s Jiřím Kocourkem (Uherek, Korecká, Pojarová a kol, 2008).

Přítomnost vietnamských migrantů na území ČR je od 40. let 20. st. (Hirt, 2010). Nejspíš úplně prvními Vietnamci byli tři účastníci 2. Kongresu Mezinárodního festivalu studentstva a mládeže, který se konal v Praze roku 1950. Sami sebe nazývali „Tři mušketýři“, získali na našem území stipendium, vystudovali elektronickou fakultu ČVUT v Praze a jeden z nich se oženil s Češkou. Dost možná se tak stal prvním vietnamským usedlíkem v Československu (Uherek, Korecká, Pojarová a kol, 2008). Organizovaně začali Vietnamci do ČR přijíždět v 50. letech 20. St (Šišková, 2001). Součástí československé účasti ve věci budování nového Vietnamu, byla také výchova

vietnamských odborníků (Uherek, Korecká, Pojarová a kol, 2008). V roce 1956 k nám přijíždí za vzděláním v rámci mezinárodní pomoci Vietnamu, sužovaného válkou, skupina dětí (Šišková, 2001). Jednalo se o děti funkcionářů a bojovníků za nezávislost (Uherek, Korecká, Pojarová a kol, 2008). Silná tradice vzdělání ve Vietnamu jen posílila zájem vietnamských dětí o studium na našem území. Roku 1956 ČSR s Vietnamem podepsalo Dohodu o vědecko-technické spolupráci (Šišková, 2001). Do 90. let byl jejich pobyt vázán mezistátními dohodami, které Vietnamcům nabízeli vysokoškolské vzdělání a praxi v našich podnicích (Hirt, 2010). Všichni noví studenti nejprve absolvovali roční jazykovou přípravu a posléze byli umístěni do studijních oborů, které jim vybírala vietnamská strana (Uherek, Korecká, Pojarová a kol, 2008). V roce 1981 je v ČSR už asi 30 000 Vietnamců, z toho asi dvě třetiny tvořili dělníci (Šišková, 2001). Po celý čas na území udržovali Vietnamci písemný styk s Vietnamem. Turnus po turnusu tak byl lépe informován o životě v ČSR. Ve volném čase se věnovali setkávání se svými krajany nebo sháněním a nakupováním zboží pro obchodování. O vzniku vietnamské komunity můžeme začít hovořit v 90. letech 20. století. Po politickém převratu se roku 1989 situace změnila a ČSR přerušila téměř všechny mezistátní vztahy a finančně vyrovnala nesplněné závazky vůči Vietnamu (Hirt, 2010). Ze státem regulované a deklarované migrace se stala spontánní a ekonomická migrace, motivovaná zlepšením životní úrovně (Uherek, Korecká, Pojarová a kol, 2008). Tlak na jejich návrat do Vietnamu však nebyl důsledný a tak, když v roce 1990-1992 byly uskutečněny reformy, řada Vietnamců využila možnost získat živnostenský list a tím i dlouhodobý pobyt, na základě kterého mohli na území dál zůstat (Hirt, 2010). Vietnamská komunita se nechová jako městská, jelikož si hledá prostor k podnikání i na venkově a v pohraničí. Většina věděla již dávno, že obchod je nejlepší cesta k prosperitě. Na separovanosti a semknutosti vietnamského etnika od majority se podílí i semknutost a hierarchie jejich komunity (Uherek, Korecká, Pojarová a kol, 2008). Na našem území vznikly hierarchické tři vrstvy v komunitě. První vrstva jsou starousedlíci- *xu moc*, (*xu* je název pro české Vietnamce a *moc* znamená starý nebo plesnivý), kteří jsou v hierarchii komunity nejvýše. Prostřednictvím těchto vlivných Vietnamců dochází v komunitě k řešení různých sporů. Další vrstvou jsou porevoluční Vietnamci, kteří mají v současné době už vlastní obchody a najímají si české občany jako prodavače. Nejspodnější vrstva je nová migrační vlna Vietnamců po roce 2006, která se skládá převážně z kuchařů a prodavačů bister. Tato nově příchozí a života v ČR neznalá vlna Vietnamců se stala předmětem byznysu v oblasti tlumočení, ekonomických, právních

a dalších služeb. Vietnamsky se tyto služby nazývají *dich vu* (Hirt, 2010). Vietnamský národ je proslulý svým lidovým charakterem, statečností a rodinnými vztahy, které jsou velmi těsné i se vzdálenými příbuznými (Šišková, 2001). Pro Vietnamce je i velmi vzdálený příbuzný zárukou jistého zázemí. Rodina je totiž dle tradic a zvyklostí povinna poskytnout útočiště. Tento fakt také významně přispěl k postupnému nárůstu Vietnamců na území ČR. Přesto, že stánky a tržnice v současné době nahradily kamenné obchody, nejrozšířenější obživou zůstal prodej spotřebního zboží majoritě. Nábor pracovní síly začíná už ve Vietnamu, a to formou inzerátů, které slibují vysoké výdělků v ČR nebo přímo verbováním. Migranti jsou schopni za svou cestu do ČR zaplatit zprostředkovatelským firmám ve Vietnamu částky od 6000 až do 14 000 USD. Kvůli cestě do ČR se tak zadluží u celé rodiny, bank a lichvářů. Do ČR potom přiletí bez znalosti jazyka a zákonů. Vyzvednutí na letišti, zajištění bydlení a práci má na starosti spřízněná agentura, která však sídlí už na území ČR. V srpnu 2007 pobývalo na území téměř 46 000 Vietnamců, za rok v srpnu 2008 to již bylo téměř 57 000. Na takto vysoký příliv Vietnamců nebyla připravena ani sama komunita. Dopady hospodářské krize situaci ještě více zkomplikovaly. Tisíce dělníků se ocitlo v zoufalé situaci a bez možnosti vrátit se zpět, jelikož ve Vietnamu na ně čekají zastavené domy, o které přijdou, pokud dluh nezaplatí. Starousedlíci ve vietnamské komunitě začali nekontrolovatelný nárůst nováčků, s neevropským chováním vnímat jako hrozbu, která by mohla vést ke xenofobii občanů ČR a mohla by zasáhnout celou komunitu bez rozdílu. To vedlo až k situaci, kdy se komunita, která se na sebe jinak snaží neupozorňovat, rozhodla v roce 2008 napsat otevřený dopis české vládě. Cílem bylo upozornit na situaci svých krajanů a možné následky (Hirt, 2010).

Centrem komunity se stala velkoobchodní tržnice SAPA v Praze – Libuši. Jedná se o centrum obchodní, kulturní i mediální. SAPA se stala branou do ČR pro Vietnamce, kteří k nám přicestují, a posvátné místo pro již přítomné. „... *chápu obě kultury. V té české žiju, ale nedokážete si představit ten úžasný pocit uvnitř sebe, když cítíte i ty druhé kořeny a můžete zajít někam, kde se cítíte jako ve Vietnamu, bavíte se vietnamsky, starší Vám povídají o historii. Je to jako na chvíli přepnout do jiného světa, je to povzbudivé.*“⁸ Pokud zde někteří z nich pracují, nemají potřebu chodit někam jinam, vše je přímo na místě.

⁸ Respondent A

Jedná se o komunitu několika tisíců Vietnamců, kteří zde tráví všechnen čas. V SAPĚ naleznete vše od sázkových kanceláří, lékařů, kasin, bister, kadeřnictví až po automechaniky, tip sport, půjčovny filmů a redakce vietnamských časopisů. Vydavatelská činnost SAPY v oblasti časopisů nemá v Evropě konkurenci (Uherek, Korecká, Pojarová a kol, 2008).

Vzhledem k tomu, že většina Vietnamců přijela do ČR zlepšit svoji ekonomickou situaci a následně se navrátit do Vietnamu, nemají dostatečnou motivaci se učit česky či se hlouběji integrovat do české společnosti. Mnozí z nich zde žijí v provizoriu, které mnohdy hraničí s vykořisťováním od vietnamských přistěhovalců, kteří jsou na území ČR déle (např. místo platu je jim za práci poskytnut nocleh). V tomto pocitu provizoria žijí i přes fakt, že se jejich pobyt na našem území protáhl na desetiletí. Značný důvod, který nepřispívá k integraci je velmi rozdílný kulturní, ekonomický a politický vývoj našich zemí, ze kterého pro cizince pramení závislost na dalších osobách, riziko vpádu do nelegální činnosti a náchylnost k vykořisťování (Hirtl, 2010). „... *Z druhé strany věci je to možná pochopitelné. Kdybyste přijela k nám do Vietnamu, do města kde je třeba, já nevím, 1000 vašich krajanů na jednom místě, neuměla naše písmo, jazyk, nebyla by žádná možnost se nějak domluvit, asi by vás taky nenapadla jako první možnost jít hledat nějakou vietnamskou organizaci a doufat, že vám tam bude někdo česky rozumět a v něčem vám pomůže. Zašla byste za svýma a obrátila se na ně. To asi udělá každý si myslím. Téměř každý, kdo jede z Vietnamu sem, je s někým vodtud v kontaktu*“ (Respondent A). Jen menší část Vietnamců si dokáže představit vystoupení z uzavřené komunity a přizpůsobení se běžnému životu majority. O rozdílnosti kultur nás může přesvědčit mnoho věcí. Vietnamci se často usmívají. Úsměv pro ně však neznamena jen pocit radosti, ale také nervozitu, omluvu či rozpaky toho, kdo chce zmírnit fakt, že svými problémy obtěžuje ostatní, nebo že nerozumí mluvčímu. Vietnamské ženy nejsou zvyklé při pozdravu podávat ruce. Často se vyhýbají přímé odpovědi, ve vietnamské komunikaci téměř vůbec nenajdeme zápor. Ve srovnání s Evropanem jednájí chaoticky, nemají schopnost plánovat do budoucna či přijít na čas nebo stát ve frontě (Hirt, 2010). Pravidla slušného chování učí Vietnamce nezatěžovat své blízké stěžováním si na své problémy. Veřejně se každý má chovat tak, aby nevyšel najevo konflikt. Zároveň není slušné dávat druhému najevo, že chyboval. Není to považováno za upřímnost, ale za neslušnost – určitě bude příležitost, aby dotyčný své chyby napravil. Chybující nemá

být před ostatními zostuzen a donucen tak „ztratit tvář“. Tvář ztrácí i ten, kdo na jeho chyby upozorňuje (Šišková, 2001). „... *Rodiče zvládají komunikaci v češtině asi nejhůř. Rozumí, ale nechápou český styl mluvení a celkově ten styl tady. Češi jsou zvyklí normálně poukazovat na chyby své i druhých, říkat si vole a tak (smích) nebo třeba říct např. mám depku, je to na nic... ale přitom se třeba nic neděje, jen jste se blbě vyspali. Rodiče toto nechápou*“ (Respondent A).⁹ Velkou tradicí je vzdělání, kdy rodina většinou aspoň za vzdělání jednoho dítěte utratí veškeré své finance (Šišková, 2001). „...*Jazyková bariéra mu nedovolila jít studovat gympl nebo střední, tak se musel nechat aspoň vyučit kuchařem. Později si ale musel maturitu dodělat, rodiče si na vzdělání zakládají a nedopustili by, aby byl bez maturity*“ (Respondent A).¹⁰ Ve Vietnamu je projevení úcty spojeno s obdarováním dotyčného, a to i při úředních jednání. Jsou velmi pověřiví ohledně období, kdy např. není vhodné uzavírat manželství, uzavírat obchod aj. U bohatých obchodníků se dodnes objevuje jako symbol úspěchu dlouhý nehet na malíčku. Sytost se při jídle dává najevo tak, že část pokrmu nechají v misce. Špinavý ubrus a mlaskání je pak projev pochvaly hostiteli (Hirt, 2010). Povědomost o vietnamské komunitě či znalost konkrétních životních podmínek je v ČR nízká především kvůli uzavřenosti komunity vůči české veřejnosti (Drbohlav, 2008).

Významným faktem, který naopak přispívá k integraci, je povinná školní docházka, která vede k větší identifikaci s českou kulturou a jazykem (Hirt, 2010). „...*Mladou generaci Vietnamců asi nebude potřeba nějak extra vést k adaptaci, vyrostou z nich prostě jen vzhledově odlišní Češi*“ (Respondent A).¹¹ Toto však na druhé straně vyvolává generační rozdíly. Vznikají situace, kdy se děti nedomluví vietnamsky a dostává se tak do složitých situací mnoho vietnamských rodin (Hirt, 2010). S ohledem na současnou situaci je potřeba vztahy mezi komunitou a českou společností komplexně rozvíjet, pomocí mladé generace Vietnamců, kteří už rozumí oběma kulturám (Drbohlav, 2008).

⁹ Respondent A

¹⁰ Respondent A

¹¹ Respondent A

2.3 Historie migrace občanů ukrajinské státní příslušnosti do ČR

Migranti z Ukrajiny se stali předmětem práce např. Dušana Drbohlava ve studii, která se zabývá proměnou charakteru ukrajinské migrace a fází integrace do české společnosti, nebo v práci *Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu)*. Na ukrajinskou pracovní migraci se zaměřují i práce Jana Černíka a Michala Nekorjaka. Ústav soudobých dějin Akademie věd ČR (dále jen AV ČR) zpracoval problematiku ukrajinské komunity od období poválečného Československa až po současnost (Uherek, Korecká, Pojarová a kol, 2008).

Migrace občanů ukrajinské státní příslušnosti na území ČR má dlouhou historii – od 16. a 17. století, kdy na naše území začali přicházet studenti nebo žoldnéři (Hirt, 2010). Nejčastěji se jednalo o studenty, kteří si doplňovali vzdělání na vysokých školách v Olomouci a Praze nebo žoldnéry pro boj proti Turkům (Šišková, 2001). Nová vlna začala přicházet koncem 19. století (Hirt, 2010). V letech 1914-1918 Ukrajinci bojovali na obou stranách východní fronty, proto se jejich počet na našem území zvýšil. Válkou vynucená migrace byla předvojem mohutné migrační vlny, která dorazila do Československa na počátku 20. let 20. st., když skončil neúspěšný boj Ukrajiny o nezávislost. Ukrajinci, kteří zůstali v ČSR, si našli práci jako drobní živnostníci či dělníci, jiní absolvovali střední a vysoké školy. ČSR projevila velké porozumění vůči Ukrajincům a poskytla jim rozsáhlou finanční podporu. V Praze působila ukrajinská univerzita, ukrajinské gymnázium a pro děti předškolního věku ukrajinský internát. V oblasti krásné literatury se hovoří o pražské škole v rámci ukrajinské emigrační poezie. Část Ukrajinců získala koncem 30. let 20. st. československé státní občanství a začlenila se do českého prostředí. Situace se pro Ukrajince zhoršila v březnu 1939, kdy byly české země ovládnuty nacistickým Německem. Němci nepovažovali Ukrajince za rovnocenné spojence v boji proti Sovětskému svazu a gestapo přimělo většinu Ukrajinských spolků k ukončení činnosti. Podstatná část Ukrajinců na jaře 1945 opustila naše území a vydala se hledat útočiště v americké okupační zóně Německa. Pobyt Rudé armády v ČSR znamenal pro Ukrajince ohrožení života, desítky jich bylo zadrženo a deportováno do trestních táborů na území SSSR, kde většina zahynula. Po roce 1945 v ČSR zanikly zbylé ukrajinské školy a ukrajinské organizace. Následovalo zrušení Muzea osvobozovacího boje Ukrajiny v Praze, které obsahovalo bohaté sbírky písemností a bylo budováno od poloviny 20. let 20. st. za ukrajinské prostředky, což bylo nejtěžší ránou. V současné době lze Ukrajince

na našem území rozdělit na „tradiční“ skupinu, která se skládá z Ukrajinců s českým státním občanstvím a pobývá na našem území už desítky let a „novou“ skupinu Ukrajinců, kteří přišli po roce 1989 (Šišková, 2001). V polovině devadesátých let měli Ukrajinci na našem území víceméně neomezený režim pobytu. Tato skutečnost se změnila roku 2000, kdy jejich pobyt podléhá vízové povinnosti. Současná migrace Ukrajinců je velmi často charakterizována jako pracovní. Na první pohled se zdá logické, že se Ukrajinci, kteří sezónně dojíždějí pouze za prací¹², nemají tendence se na našem území usadit trvale. Opakované cestování do ČR však přispívá k utvoření si vazeb v ČR a k potřebě po přistěhování své rodiny a přátel do ČR. Zde jsme potom svědky toho, že cirkulační migrace může být jen fází dlouhodobé migrace a usazení se v cílové zemi (Hirt, 2010). „... První tady byl manžel, ten sem přijel už v roce 1997, ještě před narozením naší dcery. Potřeboval vydělat peníze na náš dům. Vždycky půl roku pracoval a pak na měsíc přijel, dovezl peníze, sezvala se rodina a zbytek vesnice a stavilo se. Pak se narodila dcera a já už nechtěla být na všechno sama. Tak jsme se rozhodli přijet do Česka za manželem“(Respondent B).

Ukrajinská komunita je spolu se slovenskou migrační komunitou v ČR nejpočetnější. Z celkem 453 103 cizinců, kteří měli k 31. 1. 2015 povolen pobyt, celých 104 399 pocházelo z Ukrajiny (MVČR, © 2010). Není tedy pochyb o tom, že ČR představuje pro současné migranty důležitý cíl. ČR však není pro Ukrajince nejvíce favorizovanou zemí (Drbohlav, 2008).

Ukrajinci do ČR přicházejí často za pomoci krajanů, příbuzných či rodiny, kteří už v ČR žijí. Najímají si také agentury, firmy a soukromníky, pro zařazení povolení k pobytu a práce na našem území. Za klíčovou podmínku integrace Ukrajinců se považuje mimo jiné i začlenění na trh práce. Dle oficiálních statistik většina Ukrajinců pracuje v těžkých manuálních nebo pomocných pracích převážně ve stavebnictví, ženy pak v různých pomocných pracích, prodeji či na montážních linkách. Často se jedná o práci velmi náročnou, na dvanáctihodinové směny i o víkendech. Mnoho výzkumů, které se zaměřují na pracovní migraci Ukrajinců, poukazuje na těžké pracovní podmínky pod širým nebem,

¹² Jedná se o cirkulační migraci

v hluku a prachu. Tyto podmínky se mohou stát příčinou úrazu, což je v situaci, kdy není migrant z nějakého důvodu účastníkem veřejného zdravotního pojištění, problémem (Hirt, 2010). Pracovní migrace může dostat celou rodinu do situace, kdy jsou rodiče dlouhodobě v ČR a jejich děti vychovávají na Ukrajině prarodiče, či je v zahraničí pouze jeden z rodičů a dlouhodobé odloučení rodina neustojí a dojde k rozpadu rodiny (Uherek, Korecká, Pojarová a kol, 2008). Na migraci Ukrajinců si založilo svou obživu mnoho firem. Jednotliví zaměstnanci zprostředkovatelské firmy se stanou zmocněnými zástupci migrantů, zprostředkující migrantům potřebné doklady, zajišťují ubytování, dochází na úřady a mnohdy jsou i přímým zaměstnavatelem cizinců. Za poskytování služeb inkasují nemalé finanční částky. V mnoha případech se nejedná o jednorázové uhrazení částky, ale o opakující se strhávání části z vydělaného platu. Vystoupení z tohoto systému je pro migranta velmi problematické, jelikož postavení zaměstnavatele, jakožto zprostředkovatelské firmy pobytu a všeho dalšího, dává prostor ke zneužívání migrantů (zatajují pracovní smlouvy, zapírá zdravotní pojištění atd.) Ukrajínští migranti často nerozumí migrační politice ČR a ze strachu, aby o práci nepřišli a nebyli vyhoštěni, raději v těchto podmínkách setrvávají. Na vrcholu pyramidy moci stojí organizovaný zločin a na spodní jsou migranti, kteří celý systém sytí financemi a mezi těmito dvěma skupinami jsou tzv. zmocněnci (Hirtl, 2010). „... *Mně a manželovi zařizoval papíry ohledně cesty sem náš mafián z vesnice. Nemuseli jsme se o nic starat, manžel mu každý měsíc platil za to, že se o to stará a pak jsme zjistili, že nemáme nic v pořádku*“ (Respondent B). Zjistit rozsáhlost tohoto fenoménu je téměř nemožné. Někdy se odhaduje, že zkušeností se zmocněnci má až polovina Ukrajinců. Tento fenomén velmi komplikuje integraci Ukrajinců do české společnosti. Významné plus pro integraci je fakt, že Ukrajinci pocházejí ze slovanské kulturní a jazykové oblasti, a tak netrpí v ČR nedostatečnou jazykovou či nepřekonatelnou odlišností zvyků. Ukrajinci občas vstupují na naše území s nedůvěrou v místní úřady a mají povědomí o tom, že nejsou pro místní obyvatele příliš oblíbenou skupinou migrantů. Toto může komplikovat práci s touto skupinou migrantů. Nejeví se ovšem jako nepřekonatelná, protože Ukrajinci nejsou uzavřenou komunitou (Hirt, 2010).

3 LEGISLATIVNÍ RÁMEC PROBLEMATIKY

Na určení komu a zda vůbec je do země povolen vstup, má mimo nadnárodní organizace¹³ roli i stát (Šišková, 2001). Cílem státu je ve shodě se *Zásadami politiky vlády v oblasti migrace cizinců*¹⁴ (dále jen *Zásady*) přijímat opatření, jež budou minimalizovat nelegální migraci a podporovat řízenou legální migraci (MVČR, © 2010).

Porevoluční přístup k migraci po roku 1989 umožňoval vstup na území téměř každému. ZPC, který byl účinný od září 1992, usiloval spíše o sledování migrace, než o její omezování. Klíčovým prvkem propustnosti byl fakt, že cizinec mohl přijet do ČR jako turista a až posléze si mohl najít práci a svůj pobyt legalizovat¹⁵. Mezi lety 1996-1999 je charakteristické pro zpřísňování cizineckých předpisů, a to především z důvodu vyhovění požadavkům EU, ale také díky uvědomění si důsledků nelegální migrace a díky novým domácím podmínkám jako byl např. růst nezaměstnanosti. Toto období vyvrcholilo přijetím nového restriktivního ZPC a nového ZA. Oba byli účinné k 1. lednu 2000. Po roce 1999 se objevila snaha o koncepčnější, komplexnější a samostatnější přístup k problematice migrace. Důkazem toho bylo např. přijetí *Zásad vládou ČR v roce 2003*, nebo *„Akční plán boje s nelegální migrací“* (Dále jen „Plán“), přijatý vládou v roce 2004 (Rákoczyová a Trbola, 2005). Vstupem do EU musela být svoboda pohybu kompenzována ochranou bezpečnosti vnitřních hranic. Vznikající společná migrační politika EU

¹³ jako je Evropská unie (Dále jen EU) a World trade Organization (Dále jen WTO) (Šišková, 2001).

¹⁴ „*Zásada 1: Česká republika s ohledem na mezinárodní závazky, které pro ni vyplývají z členství v Evropské unii, důsledně prosazuje řídicí roli státu v oblasti migrace. Zásada 2: Migrační politika státu je založena na koordinovaném postupu všech státních orgánů, orgánů územní a zájmové samosprávy a na podpoře ze strany dalších subjektů zabývajících se migrací. Zásada 3: Migrační politika státu je zaměřena na odstraňování všech forem nelegální migrace a jiných nelegálních aktivit a to jak opatřeními na poli mezinárodní spolupráce, tak i opatřeními národními. Zásada 4: Migrační politika státu neklade překážky legální migraci, a podporuje imigraci, která je pro stát a společnost v dlouhodobé perspektivě přínosná. Zásada 5: Realizace migrační politiky státu předpokládá široké zapojení nevládních a dalších organizací občanské společnosti. Zásada 6: Česká republika se spolupodílí na úsilí světového a evropského společenství na řešení migračních důsledků humanitárních krizí a na odstraňování příčin těchto jevů. Tyto zásady jsou přílohou usnesení vlády České republiky č. 55 z 13. ledna 2003“ (MVČR, © 2010).*

¹⁵ Převzato ze zákona o pobytu cizinců 68/1965

se soustředila především na otázky bezpečnosti a kontroly migrace (Valentová, 2012). V současné době je gestorem problematiky mezinárodní ochrany a mezinárodní migrace pro Českou republiku MVČR, konkrétně odbor azylové a migrační politiky (dále jen OAMP). Zabývá se úrovní realizační, analytickou a legislativně koncepční. V rámci postupného odnímání, nepolicejních činností Policii ČR (dále jen PČR), MVČR zcela převzalo v roce 2009 agendu povolování trvalých pobytů a posléze v roce 2011 i agendu vydávání dlouhodobého víza a dlouhodobého pobytu. Úsek pravomocí v této oblasti je svěřen PČR¹⁶. Ředitelství služby cizinecké policie poskytuje dozor nad policií při výkonu státní správy a plní úkoly stanovené zákonem.

Ministr vnitra pravidelně každý rok předkládá vládě ČR, Poslanecké Sněmovně, Parlamentu České republiky a Bezpečnostní radě státu „Zprávu o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců“¹⁷ (Dále jen „Zpráva“), kterou zpracovává OAMP, Ministerstvo spravedlnosti ČR (dále jen MS ČR), Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (dále jen MPO ČR), Ministerstvo kultury ČR (dále jen MK ČR), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (dále jen MMR ČR), MZV ČR, MPSV ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále jen MŠMT ČR), Ministerstvo financí ČR (dále jen MF ČR), Ministerstvo zdravotnictví ČR (dále jen MZ ČR) a Bezpečnostní informační služby (dále jen BIS) (MVČR, © 2010).

3.1 Migrační politika

Autoři se k pojmu migrační politiky vyjadřují odlišně. Pro tuto práci jsme se ztotožnili s tvrzením, že migrační politiku tvoří soubor praktik, nařízení a zákonů, které se týkají

¹⁶ Dle ZPC § 165 písm. a) má MV ČR přiznáno postavení nadřízeného správního orgánu PČR a dle písm. b) „plní úkoly nadřízeného správního orgánu vůči Ředitelství služby cizinecké policie“ (ZPC).

¹⁷ „Cílem této je zprávy podat objektivní informace o stavu legální a nelegální migrace, mezinárodní ochrany, integrace cizinců, vízové a readmisní politiky a schengenské spolupráce, informovat o případných změnách v příslušné národní i evropské legislativě, jednáních ve strukturách Evropské unie v oblasti azylu a migrace, mezinárodní spolupráci v této oblasti, humanitárních projektech, projektech zahraniční rozvojové pomoci a migračních projektech, projektech zaměřených na specifické kategorie cizinců realizovaných Ministerstvem vnitra a dalších souvisejících tématech, vždy za uplynulý rok“ (MVČR, © 2010).

pohybu migrantů přes státní hranice a jejich pobytu v cílové zemi. V ČR hraje roli při utváření migrační politiky MVČR, konkrétně OAMP o jejichž úkolech budeme informovat v kapitole- *Složky spolupodílející se na řešení migrační problematiky* (Drbohlav a kol, 2010). V mnoha zemích EU i přes jejich migrační politiku nalezneme miliony cizinců, kteří na území žijí bez pobytu- tedy nelegálně. Možnost nekvalifikované práce na černém trhu přitahuje nelegální migraci do EU. Prevence nelegální migrace souvisí s kontrolou vnitrozemí, která je spojována s ochranou hranic (Drbohlav, 2008). S tím souvisí i nelegální zaměstnávání cizinců¹⁸. Nástroje zaměřené na potírání tohoto jevu jsou obsaženy mimo jiné v zákoně 435/2004 Sb o zaměstnanosti¹⁹ (dále jen ZZ), ZPC²⁰ a zákoně 40/2009 trestní zákoník²¹ (dále jen TZ). Do oblasti migrační politiky zasahují i ostatní ministerstva (MPSV ČR, MPO, či MZV ČR), která by měla zodpovídat za aktivity v rámci své působnosti. Reálně se tomu ministerstva příliš nevěnují (Hirt, 2010). Hlavními kontrolními orgány jsou celní orgány, úřady práce, živnostenské úřady, inspektorát práce aj. Řada kontrol probíhá ve vzájemné součinnosti s OAMP, které poskytuje informace o pobytu cizinců na území ČR. Údaje o nelegální migraci jsou ve *zprávě* o situaci v oblasti migrace, kterou vytváří každý rok MVČR (Drbohlav, 2008).

¹⁸ Dle zákona 435/2004 Sb., o zaměstnanosti se nelegální práci jedná dle § 5, písm. e) „*pokud fyzická osoba-cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu bez platného povolení k pobytu na území ČR, je-li podle zvláštního právního předpisu vyžadováno.*“

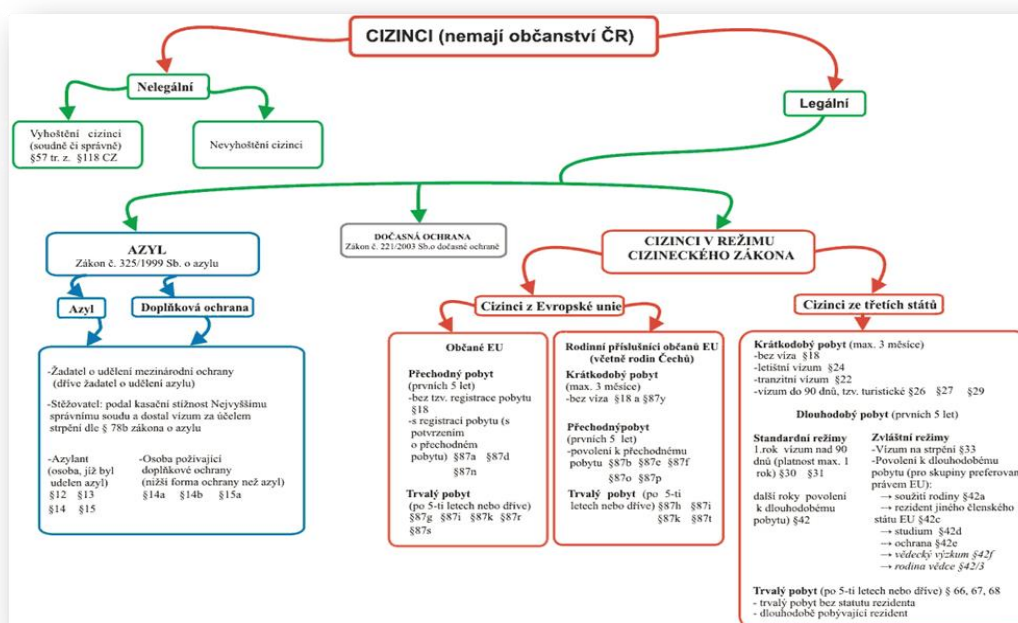
¹⁹ Dle zákona 435/2004 Sb., o zaměstnanosti se § 139 odst. 1 písm. b) fyzická osoba dopouští přestupku tím, „*že zprostředkuje zaměstnání bez povolení*“ nebo dle písm. „c) *vykonává nelegální práci.*“

²⁰ Dle zákona 326/1999 o pobytu cizinců § 119 odst. 1 písm. b) věta 3. policie vydá správní vyhoštění až na 5 let „*je-li cizinec na území zaměstnán bez oprávnění k pobytu anebo povolení k zaměstnání...*“

²¹ Dle zákona 40/2009 trestní zákoník § 168 odst. 2 bude potrestán na 2 až 10 let ten, kdo „*jinou osobu, než uvedenou v odst. 1 za použitím násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo zneužití jejího omylu, tísně nebo závislosti, přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje, přijme nebo vydá, aby jí bylo užito dle písm. d) k otroctví nebo nevolnictví nebo dle písm. e) k nuceným pracím nebo jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořistí z takového jednání.*“

✚ Působnost zákona 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a druhy pobytů

Potřeby cizinců může také ovlivňovat působnost zákona o pobytu cizinců. Jedná se o základní právní předpis upravující podmínky vstupu a pobytu cizinců na území České republiky²², obsahující jak složku hmotně právní, tak i procesně právní. Podmínky pro vstup a pobyt cizinců²³ na území České republiky se liší v závislosti na tom, zda se jedná o občana Evropské unie, rodinného příslušníka občana Evropské unie, občana třetí země s vízovou povinností či občana třetí země bez vízové povinnosti. Mimo jiné vytyčuje druhy pobytů, účely pobytů a jejich zákonné náležitosti, prodlužování, ukončení, zrušení a zánik těchto pobytů (ZCP). V následující tabulce předkládáme základní přehled.



Obr. č. 2: Pobyt cizinců

Zdroj: Poradna pro občanství, občanská a lidská práva

²² Zákon účinný od 1.1.2000 byl několikrát novelizován, naposledy k 1.1.2011.

²³ Dle §1 odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., ZCP se „cizincem rozumí každá fyzická osoba, která není státním občanem České republiky včetně občana České republiky.“ Nutno uvést, že tato zákonná úprava se „nevztahuje na cizince, který je požívatelem doplňkové ochrany, mezinárodní ochrany, dočasné ochrany, azylu. Dále mezi osoby, na nichž se nevztahuje zákonná úprava výše uvedeného zákona řadíme cizince pobývajících na území v rámci ozbrojených sil či osoby, které v rámci mezinárodní ochrany podaly proti rozhodnutí kasační stížnost.“

3.2 Integrační politika

Počátek integrační politiky se váže na uprchlickou problematiku, kdy v roce 1991 přijala česká vláda základní principy zaměřené na integraci uprchlíků, která obsahovala případy integrace krajanů. Od roku 1994 začal fungovat program zaměřený na uprchlíky – Státní asistenční program pro integraci, jehož cílem bylo nabídnout uprchlíkům nájemní bydlení, sociální a pracovní poradenství a bezplatné kurzy českého jazyka. V roce 1999 vznikl první ucelený dokument- *Zásady koncepce integrace cizinců na území ČR* (dále jen koncepce), jež se zaměřoval na tvorbu dobrých vztahů mezi jednotlivými komunitami. Převrat přišel v roce 2004, kdy byla přesunuta odpovědnost za koordinaci integrace z MV ČR na MPSV ČR. V roce 2005 byla vypracována nová aktualizovaná integrační koncepce. Byly v ní definovány prioritní oblasti a cíle, kterých má být dosaženo.²⁴ Za nejviditelnější výsledek je v roce 2009 považována povinnost splnění certifikované zkoušky z českého jazyka, jako zákonnou náležitost k udělení trvalého pobytu. V roce 2008 došlo k opětovnému převodu zodpovědnosti za koordinaci integrační politiky z MPSV ČR na MVČR. V roce 2009 MV ČR formulovalo jako hlavní cíl předcházení utváření uzavřených komunit migrantů, a tak předcházet sociální exkuzi. V této souvislosti spatřuje MV ČR jako důležité implementovat integrační politiku na regionální a lokální úroveň, což by vedlo k vytvoření integračních center v každém kraji ČR (Drbohla a kol, 2010). Dle Vackové by do integrační politiky státu měly být zahrnuty i otázky týkající se zdravotního stavu migrantů (Vacková a kol, 2012). Efektivní řešením úspěšné integrace se zdá být vzájemné propojení různých aktivních a kompetentních aktérů, kteří se pohybují v migrační problematice. K vytvoření uspokojivé spolupráce vede dlouhá a trnitá cesta (Valentová, 2012). Integrace je tedy bezpochyby dlouhodobý a komplexní proces.

3.3 Složky spolupodílející se na řešení migrační problematiky

Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, migrační problematika je velmi širokou oblastí. Z toho důvodu řešení vyžaduje spoluúčasti více složek. Jedná se jak o složky státní správy a samosprávy, tak o složky neziskové, školy a soukromé instituce aj. Následně

²⁴ „1. Znalost českého jazyka, 2. Ekonomická soběstačnost, 3 zvýšit povědomí migrantů o české společnosti, 4. Podporovat vztahy migrantů s příslušníky majoritní společnosti“ (Drbohla a kol, 2010).

přiblížíme činnost gestora- MV ČR, OAMP a NNO- které vnášejí do migrační problematiky příklady z praxe a mohou tak tvůrcům politiky předat poznatky o potřebách cizinců (Valentová, 2012).

✚ Ministerstvo vnitra- odbor azylové a migrační politiky

OAMP rozvíjí oblast v mezinárodní spolupráci na oboustranné i mnohastranné úrovni a činně se zapojuje do formulování azylové a migrační politiky i v rámci Evropské unie. Je gestorem za oblast schengenské problematiky. Účastní se sjednávání mezinárodních smluv v oblasti mezinárodní migrační problematiky²⁵. Jmenuje seznam hraničních přechodů a zveřejňuje seznam i jeho změny formou sdělení ve Sbírce zákonů České republiky. Po konzultaci s Ministerstvem zahraničních věcí určuje okruh cizinců, kteří mohou strávit čas v tranzitní ploše mezinárodního letiště v ČR jen na základě udělení letištního průjezdního víza.

V rámci znění ZPC zajišťuje výkon státní správy v oblasti migrace a této oblasti spolupracuje s dalšími resorty, jak státními a nevládními organizacemi, tak včetně organizací mezinárodních. Na základě ZA a zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů zajišťuje výkon státní správy ve věci mezinárodní a dočasné ochrany. Je také provozovatelem a zároveň zřizovatelem zařízení pro zajištění cizinců a azylových zařízení.²⁶ Za spolupráce s policií a IOM se účastní vypracování repatričních programů. V této souvislosti přímo zabezpečuje repatriace (dobrovolné návraty) cizinců do zemí jejich původu.

Rozhoduje:

- o vydávání a odjímání cizineckého pasu,
- a uděluje dlouhodobé víza (tj. víza k pobytu nad 90 dnů) a rozhoduje o prodlužování doby pobytu a délce platnosti tohoto víza,
- o přiznání a o zrušení postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta na území,

²⁵ „ smlouvy o bezvízovém styku, hraničním režimu, malém pohraničním styku, policejní spolupráci, o readmisi“ (MVČR, © 2010).

²⁶ vyhláška č. 428/2010 Sb. ve znění vyhlášky č. 20/2014 Sb.

- o úhradě nákladů, které jsou spojeny se správním vyhoštěním zajištěného cizince, a také vymáhá jejich úhradu, a to v případě, že o jejich úhradě nerozhoduje policie,
- o žádosti cizince o dobrovolný návrat,
- o přestupcích cizinců v rozsahu své působnosti,

Vydává:

- potvrzení o přechodném pobytu na území ČR, které se vydává se občanům Evropské unie, Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska a dále řeší agendu spojenou se zrušením přechodného pobytu občanů těchto států na území ČR,
- závazné stanovisko pro MPSV, potřebné k žádosti o udělení povolení k zajištění zaměstnání právnické nebo fyzické osobě,
- pro rozhodování o správním vyhoštění a na vyžádání policie vydává závazná stanoviska ohledně toho, zda je vycestování cizince možné,

Rozhoduje a vydává povolení k:

- dlouhodobým pobytům podle zákona o pobytu cizinců, o prodloužení a zrušení platnosti těchto povolení (vydává se občanům tzv. třetích států),
- přechodným pobytům, prodloužení a zrušení platnosti těchto povolení (vydává se rodinným příslušníkům občanů Evropské unie, Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska),
- trvalým pobytům, rozhoduje o prodloužení platností průkazů o povolení k pobytu cizincům, kterým byl povolen trvalý pobyt, rozhoduje o zrušení platnosti těchto povolení a také vydává potvrzení o oprávněnosti k trvalému pobytu na území ČR,
- zaměstnaneckým kartám, a rozhoduje o prodloužení nebo zrušení jejich platnosti,
- modrým kartám a rozhoduje o prodloužení nebo zrušení jejich platnosti,

V rámci ČR je koordinátorem integrační politiky (tato agenda byla z rozhodnutí vlády převedena z MPSV ČR na MV ČR v červenci 2008). Utváří státní integrační programy zaměřené na začlenění se do společnosti a pomoc azylantům a osobám požívajícím doplňkové ochrany. Navazuje spolupráci s dalšími resorty, státními a nevládními organizacemi včetně organizací mezinárodních (MVČR, © 2010).

Na migrační problematiku nelze pohlížet jen z pohledu legislativy a práva. Už z toho důvodu, že tyto zákony a práva požadují od české veřejnosti, institucí a škol vysokou profesionalitu v přístupu k těmto lidem – migrantům (Šišková, 2001).

Nestátní neziskové organizace

Právě NNO mají roli v šíření povědomí o migrační problematice. Svými aktivitami v rámci projektů, které jsou zaměřeny na migranty v ČR, přispívají k prohlubování poznatků v oblasti migrace a také k integraci cizinců do české společnosti (Uherek, Korecká, Pojarová a kol, 2008). Jsou realizátory integračních opatření v praxi. Jejich práce je oceňována kvůli dlouholeté zkušenosti v migrační problematice a kvůli přímému kontaktu s cizinci. To, jakým způsobem mají státní orgány podporovat NNO, určuje koncepce. (Valentová, 2012). Podílejí se také na aktivitách v oblasti empirických šetření, např. *projekt integrace cizinců* byl financován MPSV ČR a jeho výzkumná část je shrnuta v textu *Výzkumná zpráva: Integrace cizinců v ČR* v práci Dušana Drbohlava a Ezzidine-Lukšíkové (Uherek, Korecká, Pojarová a kol, 2008).

Díky získaným informacím z praxe se u některých NNO rozvinuly lobbingové a advokační aktivity. Pro zvýšení efektu svého úsilí se staly členy v poradních orgánech vlády. MV ČR spatřuje nedostatek NNO v tom, že se soustřeďují jen ve velkých městech a v nízké aktivitě ve vyhledávání a následného oslovování cizinců. Informování o svých službách pomocí letáků či internetu shledává za ne zcela dostačující. Vzniká situace, kdy značné množství cizinců o využití neziskové organizace nemá ponětí. Koncepce klade důraz na terénní práci. K systematické terénní práci je potřeba zapojení dalších subjektů na lokální úrovni. To se ale neseťkává s úspěchem. Přímá asistence cizincům na pracovištích orgánů státní správy je nezbytná z hlediska eliminace vzniku nedorozumění mezi cizincem a úřadem a také z hlediska omezení vlivu zprostředkovatelů, kteří na cizincích nekale těží. Tyto asistenční služby zatím v ČR fungují jen na oddělení pobytu cizinců OAMP. Je žádoucí tyto služby rozšířit do ostatních úřadů, které přicházejí s cizinci také do pravidelného kontaktu (Valentová, 2012).

S dostupnými programy a nabídkou nabízených služeb NNO vás seznámíme v následující kapitole.

Neziskové organizace vznikají i na straně cizinců. Za Vietnamce je nejvýznamnější Svaz Vietnamců v České republice. Účelem je sdružování občanů vietnamské národnosti a také

budování podpory v oblasti podnikání i občanského života. Pořádají různé kulturní akce v rámci komunity (oslavy svátků, předávání ocenění za studijní výsledky, oslavy narozenin a svátků dětí, dětské tábory, humanitární sbírky.) V poslední době začal Svaz spolupracovat s některými českými nevládními organizacemi v rámci seznamování majority s vietnamskou kulturou (Uherek a kol, 2008).

4 PORADENSTVÍ PRO CIZINCE

„ Pomáhat znamená pomoci lidem, aby si dokázali pomoci sami. “

P. Hartl

Ve všech zemích EU, které mají delší migrační historii, si vykonavatelé veřejné moci a politici uvědomují, že je nutné vytvářet nové přístupy a strategie, které budou vhodně reagovat na změny ve společnosti spojené s migrací. Migrace do ČR má poměrně krátkou historii, ale i přes to začínají političtí reprezentanti a obyvatelé pociťovat změny kulturní i demografické, které s sebou migrace přináší. To přináší i potřebu po interkulturní práci, která se řadí mezi pomáhající profese a čerpá z oblastí jako např. etika, facilitace, interkulturní mediace, interkulturní komunikace, interkulturní pedagogika, interkulturní výchova, mediace, migrační studia, psychologie, sociální práce, právo, teorie kultury, identity, teorie tlumočení a sociolingvistika (Palasčáková, 2014).

V současné době poskytuje většinu poradenských činností v sociální, psychologické a právní oblasti NNO. Pomáhají cizincům při hledání zaměstnání a také nabízí asistenci při jednání s institucemi a úřady (Uherek, Korecká, Pojarová a kol, 2008).

Aktivity NNO jsou převážně financovány z fondů EU a státního rozpočtu v podobě různých dotací. Výhodou NNO je, že mají prostor pro individuální práci s klientem a jsou proto schopny věnovat se komplexně speciálním potřebám cizinců a jejich uspokojování. Služby NNO se uplatňují tam, kde nelze uplatnit přímý vliv orgánů státní správy a samosprávy. Pravomoce ostatních aktérů sociální integrace bývají legislativně omezeny. (Valentová, 2012)

Pro potřeby této práce jsme zmapovali některé konkrétní nabízené služby pro cizince a uspořádali je do čtyř oblastí. Do oblasti sociálního poradenství, oblasti právního poradenství, oblasti vzdělání a vzdělávání a oblasti dalších služeb. V konkrétních oblastech uvádíme výčet možných služeb, které jsou v současné době nabízeny cizincům. Nabízené služby přesahují rozsah této práce, proto každou z nabízených služeb konkrétně nepopisujeme. Stejně tak není v našich silách zmapovat nabízené služby všech organizací, proto jsme vybrali základní náhled na služby, které nabízí Porada pro integraci (dále jen PPI), komunitní centrum InBáze a Sdružení pro integraci a migraci (dále jen SIMI).

Oblast sociálního poradenství

Dle zákona 108/2006 o sociální službě (dále jen ZSS) § 2 odst. 1 má každá osoba nárok na bezplatné poskytnutí základního sociálního poradenství o možnostech řešení nepříznivé sociální situace nebo jejího předcházení (ZSS). My jsme z dostupných informačních letáků a stránek NNO či OS zařadili tyto dostupné služby:

PPI nabízí tyto konkrétní služby:

- Vyřizování dávek státní sociální podpory a dávky sociální péče a hmotné nouze, dále informační servis o sociálním systému ČR nebo asistence při hledání zaměstnání či bydlení, dále asistence při jednání s úřady v ČR, také asistence při zajišťování zdravotního pojištění a péče, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (PPI, © 2012).

INBÁZE nabízí tyto konkrétní služby:

- Mimo již zmíněné služby také tlumočení do vietnamštiny, mongolštiny a arabštiny, psaní životopisů, přípravu na vstupní pohovor, pomoc při vyplňování formulářů, možnost asistence při jednání s pronajímatelem, pomoc při hledání vhodné lékařské péče (INBÁZE, © 2015).

SIMI nabízí tyto konkrétní služby:

- Asistence při hledání, nalezení a udržení si pracovního místa, poskytování informací týkající se práv a povinností cizinců vzhledem k trhu práce, informace o zajištění zdravotního pojištění, sociálního zajištění, sociálních dávek a důchodu aj. (SIMI, © 2011 – 2015).

Oblast právního poradenství

PPI nabízí tyto konkrétní služby:

- informování o právním systému v ČR, dále konzultace a zastupování klienta právníkem v občanskoprávním řízení nebo konzultace či pomoc právníka při správním řízení (PPI, © 2012).

INBÁZE nabízí tyto konkrétní služby:

- právní poradenství v otázkách pobytového práva (žádost o dlouhodobé vízum, dlouhodobý pobyt a jejich prodlužování, žádost o přechodný a trvalý pobyt

a prodlužování těchto dokladů, co dělat při nečinnosti správních orgánů v pobytovém řízení, plnění dalších povinností vyplývajících ze zákona ZPC apod.). Obrátit se můžete také v otázkách jako jsou rodinné vztahy (manželství, rozvody a určování otcovství), zaměstnání (podoba pracovní smlouvy, co dělat při nevyplácení mzdy aj.), podnikání (účast v obchodních společnostech aj.) a v občansko-právních vztazích (smlouvy o nájmu bytu, kupní smlouvy, dluhy a pohledávky) (INBÁZE, © 2015).

SIMI nabízí konkrétně tyto služby:

- ucelené právní poradenství v oblasti cizineckého a uprchlického práva, poskytování základních informací o řízení o mezinárodní ochraně, asistence při sepisování žalob, asistence při zastupování před soudem aj. (SIMI, © 2011 – 2015)

Oblast vzdělání a vzdělávání

PPI nabízí tyto konkrétní služby:

- vzdělávací či přednáškovou činnost v právní oblasti, kurzy českého jazyka pro cizince, přednášky na aktuální téma např. změny v legislativě, povinnost daňového přiznání aj. (PPI, © 2012).

INBÁZE nabízí tyto konkrétní služby:

- programy pro děti od 5 do 11 let (víkendový pobyt pro děti, mongolské odpoledne, tvořivé kroužky, kroužek česky hrou aj.) ClubIn – programy pro starší děti (pravidelné aktivity s odborníky zaměřené na výběr povolání, navštěvování kulturních a sportovních akcí v Praze a okolí, výlety do přírody, letní tábory a víkendové pobyty) (INBÁZE, © 2015).

SIMI nabízí tyto konkrétní služby:

- projekt „*Dejme šanci (i)migrantům II*“ ve kterém spolupracuje s pražskými školami a s klienty připravují společné besedy (SIMI, © 2011 – 2015).

Další služby pro cizince

PPI nabízí tyto konkrétní služby:

- výtvarné dílny, exkurze a sportovní dny pro děti. Nebo dámský klub či workshopy a také multikulturní akce (africké dny, afgánský večer, oslava mongolského svátku

Nadaam, kurdského svátku Newroz, podpora při přípravě vietnamského Nového roku) nebo přístup k internetu a knihovnu (PPI, © 2012).

INBÁZE nabízí tyto konkrétní služby:

- multikulturní skupiny Kruhy (multikulturní filmy s diskuzí, přednášky o přírodě cizích zemí, mongolské odpoledne pro rodiny s dětmi, nedělní Etno oběd, přednáškový cyklus Češi v cizině, cizinci v Čechách aj.) ateliér InBáze je určen pro rozvoj tvořivého myšlení (INBÁZE, © 2015).

SIMI nabízí tyto konkrétní služby:

- interkulturní setkání (na setkání vystupují např. známý písničkáři z cizích zemí), poradenství v osobních záležitostech (zkušenost s rasismem, problém se samotou, dlouhodobý pocit neúspěchu, odcizení, problémy v soužití smíšených rodinách, generační nedorozumění aj.) (SIMI, © 2011 – 2015).

Z tohoto výčtu nabízených služeb byly vybrány položky do dotazníkového šetření.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODIKA VÝZKUMNÉHO PROCESU

Počet cizinců na území ČR stále roste a tím roste i počet výzkumů v oblasti migrace (Háva a kol, 2010). V této kapitole se zaměřujeme na formulaci výzkumného problému, stanovení cílů výzkumu, zmiňujeme zde etické otázky výzkumu, formulujeme hypotézy, popisujeme volbu metody (metoda sběru a zpracování dat, výběr respondentů a vlastní průběh výzkumu). Dále předkládáme analýzu dat, ověření hypotéz, diskuzi a doporučení pro praxi.

5.1 Formulace výzkumného problému

Ve výzkumu se zaměřujeme na cizince legálně pobývající na našem území. Vycházíme z teoretické domněnky, že cizinci na území České republiky vykazují rozdílné potřeby v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb ve vztahu k pohlaví, státní příslušnosti a druhu pobytu na území ČR.

Zpřesněním problému výzkumné oblasti předkládáme tyto výzkumné otázky:

1. Existují rozdíly ve vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb ve vztahu k pohlaví cizinců pobývajících na území ČR?
2. Existují rozdíly ve vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb ve vztahu ke státní příslušnosti cizinců pobývajících na území ČR?
3. Existují rozdíly ve vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb ve vztahu ke druhu pobytu cizinců pobývajících na území ČR?

Oblasti výzkumných otázek a jejich umístění do otázek v dotazníku:

- ✚ Potřeby v oblasti sociálního poradenství (Položka č. 4)
- ✚ Potřeby v oblasti právního poradenství (Položka č. 5)
- ✚ Potřeby v oblasti vzdělání a vzdělávání (Položka č. 6)
- ✚ Potřeby v oblasti dalších služeb (Položka č. 7)
- ✚ Pohlaví a státní příslušnost (Položka č. 8)
- ✚ Druh pobytu na území ČR (Položka č. 9)

5.2 Stanovené cíle výzkumu

Hlavním cílem je identifikovat míru potřeb cizinců v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb. A dále zjištění signifikantních rozdílů v míře vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb ve vztahu k pohlaví, státní příslušnosti a druhu pobytu cizinců na území ČR.

Výsledky předkládaného výzkumu pomohou k identifikaci potřeb cizinců na území ČR, v oblastech, ve kterých cizinci cítí deficit. Identifikace a zjištění rozdílnosti potřeb u konkrétních skupin cizinců dle pohlaví, národnosti a druhu pobytu, může posloužit NNO ve tvoření programů pro úspěšnou integraci migrantů.

Autorka si uvědomuje, že celistvé zkoumání identifikace potřeb cizinců na našem území a následné využití těchto informací v praxi, přesahuje rozsah této práce. Doporučením je zapojit do tohoto šetření co nejvíce cizinců prostřednictvím organizací, kam cizinci v hojném počtu docházejí.

Na základě výsledků předkládaného výzkumu bude možné v praxi uskutečnit tyto kroky:

Soustředit se na konkrétní skupinu cizinců, identifikovat rozdílnost potřeb u konkrétních skupin cizinců, nabízet služby dle zjištěného deficitu potřeb v daných oblastech, zkvalitnit PR nabízených služeb pro cizince, dlouhodobě se věnovat identifikaci potřeb cizinců v daných oblastech, což může vést k eliminaci zdrojů adaptačních potíží.

5.3 Etické otázky výzkumu

Aktuálním tématem v oblasti migrace je vztah vědecké metody a využitelnost výsledků v procesu tvorby migrační politiky. Akademická svoboda a odlišnost vědeckých dialogů od dialogů politických znemožňuje, aby vědecký výzkum zohledňoval potřeby tvůrců migrační politiky. Ani v případě výzkumů pro státní správu mnohdy není zpětná vazba, která by vědcům poskytla informace o aplikaci výsledků jejich práce. Dialog mezi státní správou a vědci by zefektivnil identifikaci témat, přinesl tvůrcům politiky znalost akademického prostředí a prohloubil specializaci vědeckých týmů. Při výzkumné činnosti v oblasti migrace je také určitý rozpor v použití kvantitativní či kvalitativní metody. U obou se diskutuje o možnosti pouze částečného zobecnění buď jen na malý vzorek přistěhovaleckých populací - v případě kvantitativních metod, nebo jen na okruh

zkoumaného problému - v případě kvalitativních metod. Jako východisko se, ve shodě s mnoha autory, ukazuje kombinace obou přístupů. Přínosná je také míra duplicity ve výzkumech v této oblasti, jelikož může poskytovat srovnání aplikací různých výzkumných metod (Háva a kol, 2010).

5.4 Formulace hypotéz

1. Existují rozdíly ve vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb ve vztahu k pohlaví cizinců pobývajících na území ČR?

HYPOTÉZA Č. 1- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství v závislosti na pohlaví cizinců

H1o: Míra vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství je u mužů i žen stejná.

H1a: Míra vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství se u mužů a žen liší.

HYPOTÉZA Č. 2- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti právního poradenství v závislosti na pohlaví cizinců

H2o: Míra vykazování potřeb v oblasti právního poradenství je u mužů i žen stejná

H2a: Míra vykazování potřeb v oblasti právního poradenství se u mužů a žen liší.

HYPOTÉZA Č. 3- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti vzdělávání v závislosti na pohlaví cizinců

H3o: Míra vykazování potřeb v oblasti vzdělávání je u mužů i žen stejná

H3a: Míra vykazování potřeb v oblasti vzdělávání se u mužů a žen liší.

HYPOTÉZA Č. 4- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti dalších služeb v závislosti na pohlaví cizinců

H4o: Míra vykazování potřeb v oblasti dalších služeb je u mužů i žen stejná

H4a: Míra vykazování potřeb v oblasti dalších služeb se u mužů a žen liší.

2. Existují rozdíly ve vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb ve vztahu ke státní příslušnosti cizinců pobývajících na území ČR?

HYPOTÉZA Č. 5- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství v závislosti na státní příslušnosti cizinců.

H5o: Míra vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství je u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska stejná.

H5a: Míra vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství se u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska liší.

HYPOTÉZA Č. 6- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti právního poradenství v závislosti na státní příslušnosti cizinců.

H6o: Míra vykazování potřeb v oblasti právního poradenství je u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska stejná.

H6a: Míra vykazování potřeb v oblasti právního poradenství se u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska liší.

HYPOTÉZA Č. 7- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti vzdělávání v závislosti na státní příslušnosti cizinců.

H7o: Míra vykazování potřeb v oblasti vzdělávání je u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska stejná.

H7a: Míra vykazování potřeb v oblasti vzdělávání se u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska liší.

HYPOTÉZA Č. 8- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti vzdělávání v závislosti na státní příslušnosti cizinců.

H8o: Míra vykazování potřeb v oblasti dalších služeb je u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska stejná.

H8a: Míra vykazování potřeb v oblasti dalších služeb se u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska liší.

3. Existují rozdíly ve vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb ve vztahu ke druhu pobytu cizinců pobývajících na území ČR?

HYPOTÉZA Č. 9- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství v závislosti na druhu pobytu cizinců.

H5o: Míra vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství je u cizinců s přechodným, dlouhodobým nebo trvalým pobytem stejná.

H5a: Míra vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství se u cizinců s přechodným, dlouhodobým nebo trvalým pobytem liší.

HYPOTÉZA Č. 10- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti právního poradenství v závislosti na druhu pobytu cizinců.

H10o: Míra vykazování potřeb v oblasti právního poradenství je u cizinců s přechodným nebo dlouhodobým nebo trvalým pobytem stejná.

H10a: Míra vykazování potřeb v oblasti právního poradenství se u cizinců s přechodným nebo dlouhodobým nebo trvalým pobytem liší.

HYPOTÉZA Č. 11- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti vzdělávání v závislosti na druhu pobytu cizinců.

H11o: Míra vykazování potřeb v oblasti vzdělávání je u cizinců s přechodným, dlouhodobým nebo trvalým pobytem stejná.

H11a: Míra vykazování potřeb v oblasti vzdělávání se u cizinců s přechodným, dlouhodobým nebo trvalým pobytem liší.


HYPOTÉZA Č. 12- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti dalších služeb v závislosti na druhu pobytu cizinců.

H12o: Míra vykazování potřeb v oblasti dalších služeb je u cizinců s přechodným, dlouhodobým nebo trvalým pobytem stejná.

H12a: Míra vykazování potřeb v oblasti dalších služeb se u cizinců s přechodným, dlouhodobým nebo trvalým pobytem liší.

5.5 Metoda

Na základě výzkumného problému je praktická část pojata kvantitativním způsobem. Kvantitativní zaměření je obohaceno o rozhovory, které se prolínají v teoretické části. Rozhovory slouží jako základ pro možnost práci v budoucnu rozšířit o kvalitativní zaměření.

 Metody sběru a zpracování dat

Ve výzkumném šetření jsme využili metodu dotazníku (viz. Přílohy č. 1). Jedná se o anonymní dotazníkové šetření písemné formy. Dotazník byl vyhotoven ve dvou verzích.

První verze dotazníku byla předložena respondentům ve 20-ti výtiscích pro ověření pochopitelnosti položek. Porozumění otázkám, jež je v případě cizinců ovlivněno často se projevující jazykovou bariérou, bylo nedostatečné s návratností 25% plně vyplněných dotazníků. Proto byla vypracována druhá verze ve 20-ti výtiscích, která dalším ověřováním u respondentů prošla s návratností 75% plně vyplněných dotazníků - porozumění otázkám tady bylo dostačující.

Dotazník obsahuje položky obsahové a funkcionální, nestrukturované a strukturované. V úvodu dotazníku byla umístěna položka **filtrační** strukturovaná dichotomická (Položka č. 1. Jste cizinec na území ČR?), která měla za úkol eliminovat respondenty, kteří pro šetření nemají význam. Jako **kontaktní** položky, které slouží k utvoření kontaktu mezi výzkumníkem a respondentem, byla zvolena položka nestrukturovaná (Položka č. 2. Jaké je národní jídlo ve Vaší zemi?) a položka strukturovaná dichotomická (Položka č. 3. Postrádáte Vy nebo Vaše rodina služby v oblasti zaměřené na potřeby cizinců?). Následně byly v dotazníku umístěny **škály**, ve kterých se po respondentovi vyžaduje, aby vyjádřil míru vykazování konkrétních potřeb v reálném životě (min. 1 až max. 5 - např. 5. d) Potřeba poradenství a zastupování před soudy a státními orgány ve věcech občanského, rodinného a pracovního práva), které jsou rozděleny do čtyř oblastí, a to do oblasti sociálního poradenství, oblasti právního poradenství, oblasti vzdělání a vzdělávání a oblasti dalších služeb. Dohromady se jedná o 29 škál. Po škálách byla umístěna **funkcionálně psychologická** nestrukturovaná položka (Položka č. 8. Co Vám nejvíce brání v začlenění se do společnosti v ČR?), sloužící k odstranění nežádoucího napětí po velkém množství škál týkajících se podobného problému. V závěrečné části dotazníku byly zvoleny dotazy na **demografické údaje** o respondentovi (Položka č. 8 - pohlaví, státní příslušnost, věk, kraj, rodinný stav). Jako poslední je položka **obsahová** polytomická výběrová formou tabulky (Položka č. 9. Váš pobyt na území ČR?).



Graf č. 1: *Návratnost dotazníků*

Celkem bylo vyhotoveno 450 dotazníků, návratnost byla 70% s počtem 316, ztráta byla 30% s počtem 134.



Graf č. 2: *Kompletní dotazníky*

Ze 316 dotazníků bylo 64% kompletních s počtem 201 a 36% nekompletních s počtem 115.



Graf č. 3: *Kompletní dotazníky z celkového počtu vyhotovených dotazníků*

Z počtu 450 vyhotovených dotazníků je tedy 45 % kompletně vyplněných dotazníků s počtem 201 a celkovou ztrátou 55% dotazníků s počtem 249.

Při zpracování výsledků byly provedeny následující kroky:

- Uspořádání dat v programu Microsoft Excel. Sestavení tabulek četností s doplněním o relativní četnosti, které poskytují zprávu o tom, jak obsáhlá část s celkového počtu hodnot připadá na danou hodnotu.
- Grafické znázornění naměřených dat v programu Microsoft Excel, ke kterému jsme využily sloupcových diagramů - histogramů četností. K názornému vyobrazení struktury vybraného souboru byly vybrány výsečové diagramy zobrazující %, které jsou vloženy v praktické části práce v kapitole analýza dat.
- Ke stanovení reliability jsme využili výpočtu Crombachova koeficientu alfa.
- Pro charakterizaci polohy hodnoty, která vhodně reprezentuje všechny naměřené hodnoty, jsme využili výpočtu aritmetického průměru.
- Pro zjištění míry variability jsme užily směrodatné odchylky.
- U všech vybraných testů byly ověřeny požadavky na jejich použití.
- Pro ověření hypotéz byla data převedena z Microsoft Excel do IBM SPSS Statistics, ve kterém byly vypočítány souhrnné proměnné pro zkoumání oblasti, které byly testovány pomocí nezávislého parametrického T-testu a pomocí testu o shodě průměru ONE- WAY ANOVA. Ve výsledcích této metody vysledujeme, zda je mezi jednotlivými kategoriemi v rámci závislé proměnné statisticky významný

rozdíl mezi průměry (tzn. Signifikance je menší než 0,05). Abychom věděli, kterou konkrétní metodu zvolit při post-hoc testech, provedeme Levenův test. V rámci post-hoc testech jsme po vyhodnocení Levenova testu o shodě rozptylů použili metodu založenou na neshodných rozptylech a to konkrétně Dunnett T3 test.

Výběr respondentů a vlastní průběh výzkumu

Dotazníkový sběr proběhl od 1. 3. do 25. 3. 2014.

Anonymní dotazníkové šetření bylo po schválení vedoucího pracovníka Ministerstva Vnitra, Odboru azylové a migrační politiky, Oddělení pobytů cizinců pro Prahu a Středočeský kraj, prováděno na pracovištích MV ČR- OAMP. Na sběru dat se také podílela Arcidiecézní charita Praha, Středisko Migrace.

Při šetření byli osloveni cizinci obou pohlaví, různých národností, věku, kraje a rodinného stavu. Vyplnění dotazníku bylo dobrovolné, za vyplnění dotazníku nepříslušela žádná finanční, ani jiná odměna.

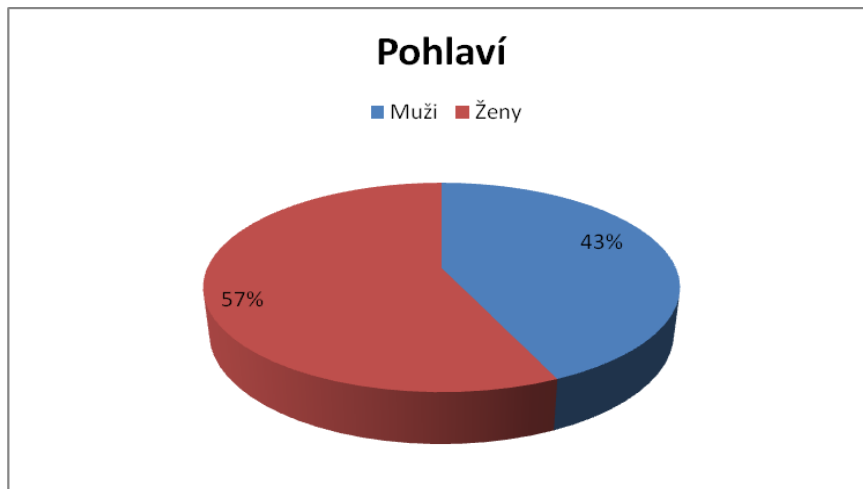
6 ANALÝZA DAT

Z dotazníkového šetření jsme získali data týkající se identifikace potřeb cizinců od 201 respondentů. V následujících grafech předkládáme výsledky tohoto šetření.

Faktografické údaje souboru

Charakteristika výzkumného souboru, která vyjadřuje informace o pohlaví, státní příslušnosti, věku, kraje a rodinného stavu.

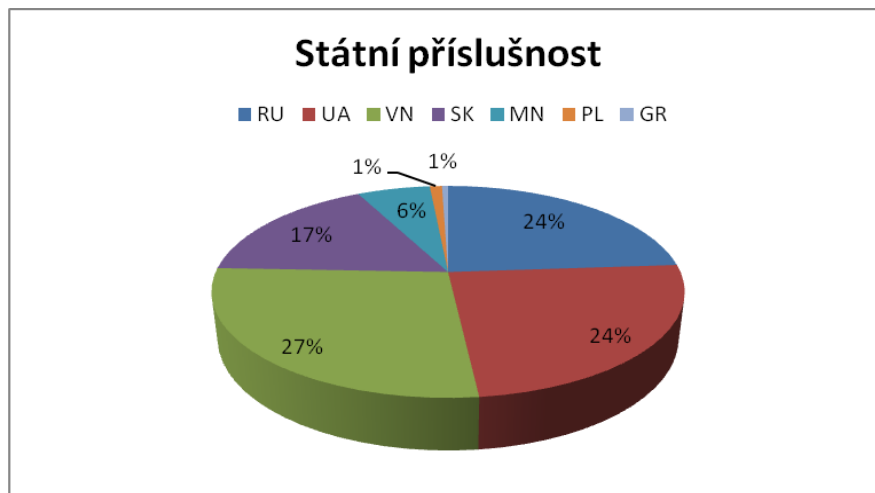
Rozložení dle pohlaví



Graf č. 4: *Pohlaví*

Zúčastnilo se 201 respondentů obou pohlaví. Z grafu pohlaví lze usoudit, že převažuje účast žen v souboru (57%) nad muži (43%).

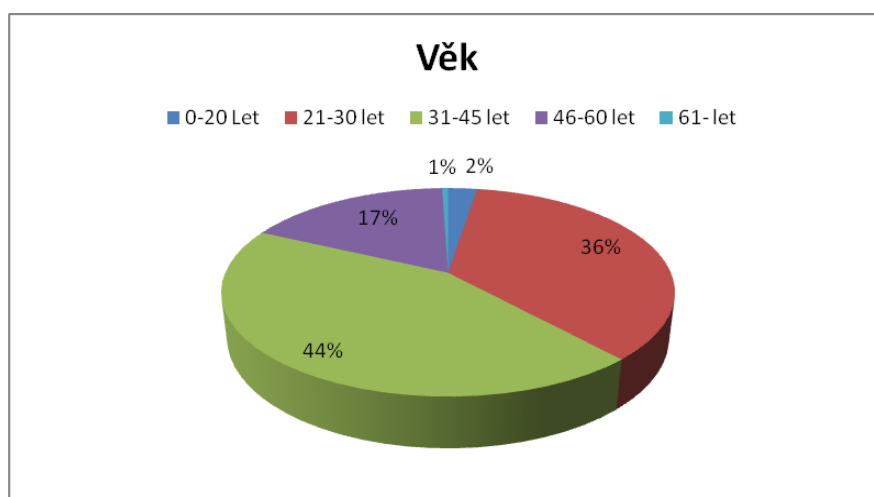
Rozložení dle státní příslušnost



Graf č. 5: *Státní příslušnost*

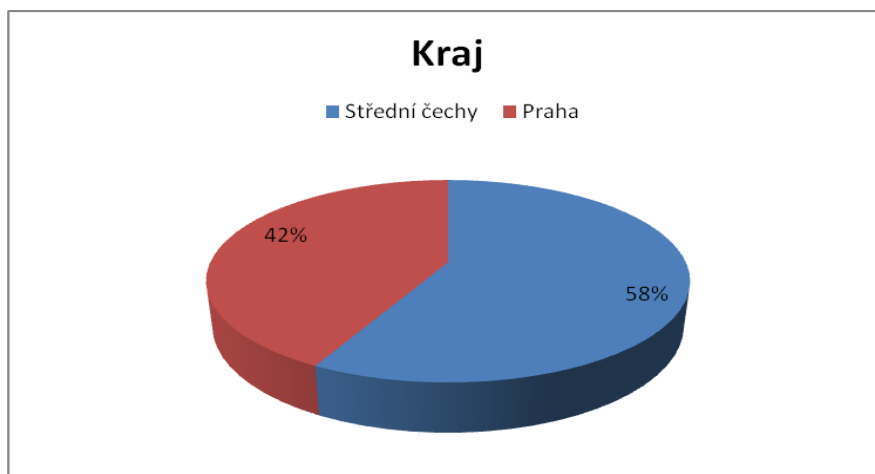
Zúčastnilo se 201 respondentů 7-mi státními národnostmi. Z grafu státní příslušnost lze usoudit, že nejpočetněji zastoupená státní příslušnost 27% je VNM s počtem 55 cizinců, dále s počtem 49 a 24% zastoupení v souboru UKR, dále s počtem 48 a 24% zastoupení v souboru RUS, dále s počtem 34 a 17% zastoupení v souboru SVK, dále s počtem 12 a 6% zastoupení v souboru MNG, dále s počtem 2 a 1% zastoupení v souboru POL, dále s počtem 1 a 0% zastoupení v souboru GRC. Toto rozložení reflektuje fakt, že občané Ukrajiny, Vietnamu a Ruska patří v ČR mezi nejpočetněji zastoupené skupiny 3. zemských cizinců.

Rozložení dle Věku



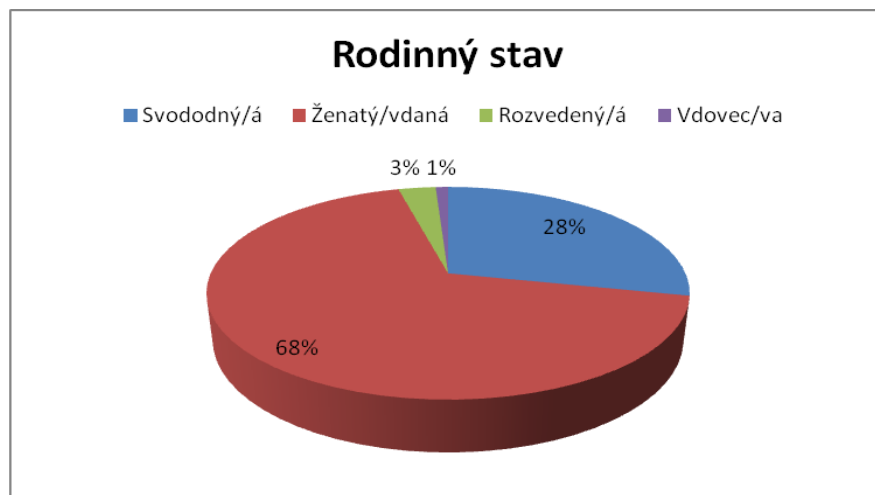
Graf č. 6: *Věk*

Zúčastnilo se 201 respondentů. Nejpočetněji je zastoupená věková skupina 44% je 31-45 let s počtem 82 cizinců, dále a počtem 72 a 36% zastoupení v souboru věková skupina 21-30 let, dále s počtem 35 a 17% zastoupení v souboru věková skupina 46-60 let, dále s počtem 5 a 2% zastoupení v souboru věková skupina 0-20 let, dále s počtem 1 a 1% zastoupení v souboru věková skupina 61 a více let.

Rozložení dle Kraje

Graf č. 7: Kraj

Zúčastnilo se 201 respondentů ze dvou krajů. Z grafu kraj lze usoudit, že nejpočetněji zastoupený kraj 58% s počtem 116 respondentů je Středočeský kraj, dále s počtem 85 a 42% zastoupení v souboru je Praha. Toto rozložení reflektuje fakt, že dotazníkové šetření probíhalo v Praze a Středočeském kraji.

Rozložení dle Rodinného stavu

Graf č. 8: Rodinný stav

Zúčastnilo se 201 respondentů. Z grafu rodinný stav lze usoudit, že nejpočetněji zastoupenou skupinou 68% s počtem 136 je ženatý/vdaná, dále s počtem 57 a 28% zastoupení v souboru svobodný/svobodná, dále s počtem 6 a 3% zastoupení v souboru rozvedený/á, dále s počtem 2 a 1% zastoupení v souboru vdovec.

Oblast sociálního poradenství

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl v celé oblasti sociálního poradenství hodnota **3,0**. Směrodatná odchylka **1,5**.

Škála 4.a) Potřeba asistence při tvoření životopisu

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále a) v oblasti sociálního poradenství **2,9**. Směrodatná odchylka **1,47**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 29% s počtem 59 zvolilo jako míru potřeby asistence při tvoření životopisu na škále 4.a) od 1(min) do 5(max) hodnotu 1. Dále 22% s počtem 45 respondentů hodnotu 3, dále 22% s počtem 43 respondentů hodnotu 4, dále 18% s počtem 36 respondentů hodnotu 5 a 9% s počtem 18 respondentů hodnotu 2.

Škála 4.b) Potřeba asistence při hledání práce

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále b) v oblasti sociálního poradenství **3,0**. Směrodatná odchylka **1,36**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 28% s počtem 57 zvolilo jako míru potřeby asistence při hledání práce na škále 4.b) od 1(min) do 5(max) hodnotu **4**. Dále 20% s počtem 41 respondentů hodnotu 1, dále 20% s počtem 40 respondentů hodnotu 3, dále 17% s počtem 33 respondentů hodnotu 2, dále 15% s počtem 30 respondentů hodnotu 5.

Škála 4.c) Potřeba diagnostického pohovoru u personalisty

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále c) v oblasti sociálního poradenství **2,4**. Směrodatná odchylka **1,41**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 40% s počtem 80 zvolilo jako míru potřeby diagnostického pohovoru u personalisty na škále 4.c) od 1(min) do 5(max) hodnotu 1. Dále 23% s počtem 46 respondentů hodnotu 3, dále 18% s počtem 37 respondentů hodnotu 4, dále 10% s počtem 20 respondentů hodnotu 5, dále 9% s počtem 18 respondentů hodnotu 2.

Škála 4.d) Potřeba doprovodu a komunikace s úřadem práce

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále d) v oblasti sociálního poradenství **2,8**. Směrodatná odchylka **1,42**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 29% s počtem 58 zvolilo jako míru potřeby doprovodu a komunikace s úřadem práce na škále 4.d) od 1(min) do 5(max) hodnotu **4**. Dále 28%

s počtem 57 respondentů hodnotu 1, dále 18% s počtem 37 respondentů hodnotu 3, dále 13% s počtem 25 respondentů hodnotu 5, dále 12% s počtem 24 respondentů hodnotu 2.

Škála 4.e) Potřeba doprovodu a komunikace se zaměstnavateli

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále e) v oblasti sociálního poradenství **2,7**. Směrodatná odchylka **1,40**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 31% s počtem 62 zvolilo jako míru potřeby doprovodu a komunikace se zaměstnavateli na škále 4.e) od 1(min) do 5(max) hodnotu **1**. Dále 25% s počtem 50 respondentů hodnotu 4, dále 22% s počtem 45 respondentů hodnotu 3, dále 11% s počtem 23 respondentů hodnotu 2 a 11% s počtem 21 hodnotu 1.

Škála 4.f) Potřeba tlumočení

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále f) v oblasti sociálního poradenství **3,6**. Směrodatná odchylka **1,46**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 41% s počtem 83 zvolilo jako míru potřeby tlumočení na škále 4.f) od 1(min) do 5(max) hodnotu **5**. Dále 23 % s počtem 47 respondentů hodnotu 4, dále 17% s počtem 35 respondentů hodnotu 1, dále 15% s počtem 29 respondentů hodnotu 3, dále 4% s počtem 7 respondentů hodnotu 2.

Škála 4.g) Potřeba orientace na trhu práce

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále g) v oblasti sociálního poradenství **2,7**. Směrodatná odchylka **1,41**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 32% s počtem 65 zvolilo jako míru potřeby orientace na trhu práce na škále 4.g) od 1(min) do 5(max) hodnotu **1**. Dále 23 % s počtem 46 hodnotu 3 a 4, dále 11% s počtem 21 a 23 hodnotu 2 a 5.

Škála 4.h) Potřeba hledání vhodného bydlení

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále h) v oblasti sociálního poradenství **2,9**. Směrodatná odchylka **1,5**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 27% s počtem 55 zvolilo jako míru potřeby hledání vhodného bydlení na škále 4.h) od 1(min) do 5(max) hodnotu **1**. Dále 26% s počtem 53 respondentů hodnotu 5, dále 18% s počtem 36 respondentů hodnotu 3, dále 15% s počtem 30 hodnotu 4 a 14% s počtem 27 respondentů hodnotu 2.

Škála 4.i) Potřeba zapojení se do st. integračního programu

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále i) v oblasti sociálního poradenství **3,1**. Směrodatná odchylka **1,63**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 32% s počtem 65 zvolilo jako míru potřeby zapojení se do st. integračního programu na škále 4.i) od 1(min) do 5(max) hodnotu **5**. Dále 29% s počtem 58 respondentů hodnotu 1, dále 20% s počtem 40 respondentů hodnotu 4, dále 12% s počtem 40 respondentů hodnotu 4, dále 7% s počtem 14 respondentů hodnotu 2.

Škála 4.j) Potřeba znalosti soc. systému v ČR

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále j) v oblasti sociálního poradenství **3,3**. Směrodatná odchylka **1,54**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 32% s počtem 64 zvolilo jako míru potřeby znalosti soc. systému v ČR na škále 4.b) od 1(min) do 5(max) hodnotu 5. Dále 22% s počtem 44 respondentům hodnotu 1, dále 21% s počtem 43 respondentů hodnotu 4, dále 14% s počtem 28 respondentů hodnotu 3, dále 11% s počtem 22 respondentů hodnotu 2.

Škála 4.k) Potřeba zajištění zdr. pojištění a péče

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále k) v oblasti sociálního poradenství **3,4**. Směrodatná odchylka **1,50**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 36% s počtem 72 zvolilo jako míru potřeby zajištění zdr. pojištění a péče na škále 4.k) od 1(min) do 5(max) hodnotu **5**. Dále 24% s počtem 48 respondentů hodnotu 4, dále 20% s počtem 40 respondentů hodnotu 1, dále 14% s počtem 29 respondentů hodnotu 3, dále 6% s počtem 12 respondentů hodnotu 2.

Škála 4.l) Potřeba zapojení se do společnosti, psychosoc. pomoc

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále l) v oblasti sociálního poradenství **3,1**. Směrodatná odchylka **1,65**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 32% s počtem 64 zvolilo jako míru potřeby zapojení se do společnosti, psychosoc. pomoc na škále 4.l) od 1(min) do 5(max) hodnotu 5. Dále 30% s počtem 61 respondentů hodnotu 1, dále 23% s počtem 46 respondentů hodnoty 4, dále 8% s počtem 17 respondentů hodnotu 3, dále 7% s počtem 13 respondentů hodnotu 2.

Škála 4.m) Potřeba delšího povolení k práci o ÚP

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále a) v oblasti sociálního poradenství **3,4**. Směrodatná odchylka **1,60**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 39% s počtem 79 zvolilo jako míru potřeby delšího povolení k práci o ÚP na škále 4.m) od 1(min) do 5(max) hodnotu 5. Dále 24% s počtem 48 respondentů hodnotu 1, dále 16% a 15% s počtem 31 respondentů hodnotu 4 a 3 a 6% s počtem 12 hodnotu 2.

Oblast právního poradenství

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl v celé oblasti právního poradenství hodnota **3,3**. Směrodatná odchylka **1,56**.

Škála 5.a) Potřeba znalosti v oblasti cizineckého práva

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále a) v oblasti právního poradenství **3,9**. Směrodatná odchylka **1,46**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 55% s počtem 111 zvolilo jako míru potřeby znalosti v oblasti cizineckého práva na škále 5.a) od 1(min) do 5(max) hodnotu **5**. Dále 14% s počtem 28 respondentů hodnotu 4, dále 13% s počtem 26 respondentů hodnotu 1, dále 9% s počtem 19 a 17 respondentů hodnotu 3 a 2.

Škála 5.b) Potřeba asistence při podání žádosti o DP/PP/TP

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále b) v oblasti právního poradenství **3,8**. Směrodatná odchylka **1,48**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 56% s počtem 112 zvolilo jako míru potřeby asistence při podání žádosti o DP/PP/TP na škále 5.b) od 1(min) do 5(max) hodnotu 5. Dále 15% s počtem 31 a 30 respondentů hodnotu 1 a 3, dále 10% s počtem 21 respondentů hodnotu 4, dále 4% s počtem 7 respondentů hodnotu 2.

Škála 5.c) Potřeba asistence při podání žádosti o st. občanství

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále c) v oblasti právního poradenství **2,9**. Směrodatná odchylka **1,56**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 31% s počtem 62 zvolilo jako míru potřeby asistence při podání žádosti o st. občanství na škále 5.c) od 1(min) do 5(max) hodnotu 1. Dále 23%

s počtem 46 respondentů hodnotu 5, dále 20% s počtem 40 respondentů hodnotu 4, dále 16 % s počtem 32 respondentů hodnotu 3, dále 10% s počtem 21 respondentů hodnotu 2.

Škála 5.d) Potřeba poradenství a zastupování před soudy a stát. orgány ve věcech občanského, rodinného a pracovního práva

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále d) v oblasti právního poradenství **3,0**. Směrodatná odchylka **1,51**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 25% s počtem 51 zvolilo jako míru potřeby poradenství a zastupování před soudy a stát. orgány ve věcech občanského, rodinného a pracovního práva na škále 5.d) od 1(min) do 5(max) hodnotu 5. Dále 25% s počtem 50 respondentů hodnotu 1, dále 22% s počtem 44 respondentů hodnotu 3, dále 18% s počtem 36 respondentů hodnotu 4, dále 10% s počtem 20 respondentů hodnotu 2.

Škála 5.e) Potřeba poradenství ve věci ověřování listin vydaných soudy a úřady v cizině

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále e) v oblasti právního poradenství **2,8**. Směrodatná odchylka **1,42**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 27% s počtem 54 zvolilo jako míru potřeby poradenství ve věci ověřování listin vydaných soudy a úřady v cizině na škále 5.e) od 1(min) do 5(max) hodnotu 1. Dále 24% s počtem 48 respondentů hodnotu 3, dále 15 % s počtem 31 respondentů hodnotu 2, dále 17% s počtem 34 respondentů hodnotu 4 a 5.

Škála 5.f) Potřeba dodržování zákonných lhůt ve věci vyřízení žádostí o pobyty

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále f) v oblasti právního poradenství **3,5**. Směrodatná odchylka **1,55**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 44% s počtem 89 respondentů zvolilo jako míru potřeby dodržování zákonných lhůt ve věci vyřízení žádostí o pobyty na škále 5.f) od 1(min) do 5(max) hodnotu **5**. Dále 18% s počtem 37 respondentů hodnotu 1, dále 15% a 14% s počtem 29 respondentů hodnotu 3 a 4 a 9% s počtem 17 respondentů hodnotu 2.

Oblast vzdělání a vzdělávání

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl v celé oblasti vzdělání a vzdělávání hodnota **2,7**. Směrodatná odchylka **1,54**.

Škála 6.a) Potřeba rekvalifikačních kurzů v českém jazyce

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále a) v oblasti vzdělání a vzdělávání **2,8**. Směrodatná odchylka **1,49**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 30% s počtem 61 zvolilo jako míru potřeby rekvalifikačních kurzů v českém jazyce na škále 6.a) od 1(min) do 5(max) hodnotu **1**. Dále 20% s počtem 40 respondentům hodnotu 4, dále 19% s počtem 39 respondentů hodnotu 3, dále 18% s počtem 36 respondentů hodnotu 5, dále 13% s počtem 25 respondentů hodnotu 2.

Škála 6.b) Potřeba výuky českého jazyka

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále b) v oblasti vzdělání a vzdělávání **3,0**. Směrodatná odchylka **1,57**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 29% s počtem 58 zvolilo jako míru potřeby výuky českého jazyka na škále 6.b) od 1(min) do 5(max) hodnotu **1**. Dále 26% s počtem 53 respondentů hodnotu 5, dále 21% s počtem 43 respondentů hodnotu 4, dále 16% s počtem 31 respondentů hodnotu 3, dále 8% s počtem 16 respondentů hodnotu 2.

Škála 6.c) Potřeba uznání odborných kvalifikací ze škol v zahraničí

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále c) v oblasti vzdělání a vzdělávání **2,8**. Směrodatná odchylka **1,51**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 32% s počtem 65 zvolilo jako míru potřeby uznání odborných kvalifikací ze škol v zahraničí na škále 6.c) od 1(min) do 5(max) hodnotu 1. Dále 24% s počtem 49 respondentů hodnotu 4, dále 17% s počtem 35 a 33 respondentů hodnotu 5 a 3, dále 10% s počtem 19 respondentů hodnotu 2.

Škála 6.d) Potřeba socio-kulturního minima pro cizince

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále d) v oblasti vzdělání a vzdělávání **2,5**. Směrodatná odchylka **1,51**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 38% s počtem 77 zvolilo jako míru potřeby socio-kulturního minima pro cizince na škále 6.d) od 1(min) do 5(max) hodnotu **1**. Dále 17% s počtem 34 respondentů hodnotu 2, dále 16% s počtem 33 a 31 respondentů hodnotu 5 a 4, dále 13% s počtem 26 respondentů hodnotu 3.

Škála 6.e) Potřeba znalosti práce na PC

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále e) v oblasti vzdělání a vzdělávání **2,4**. Směrodatná odchylka **1,45**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 42% s počtem 85 zvolilo jako míru potřeby znalosti práce na PC na škále 6.e) od 1(min) do 5(max) hodnotu 1. Dále 18% s počtu 36 respondentů hodnotu 3, dále 16% s počtem 33 respondentů hodnotu 4 a 12% s počtem 24 a 23 respondentů hodnotu 5 a 2.

Škála 6.f) Potřeba přístupu k cizojazyčné literatuře

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále f) v oblasti vzdělání a vzdělávání **2,4**. Směrodatná odchylka **1,61**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 48% s počtem 96 zvolilo jako míru potřeby přístupu k cizojazyčné literatuře na škále 6.f) od 1(min) do 5(max) hodnotu 1. Dále 18% s počtem 36 respondentů hodnotu 5, dále 17% s počtem 34 respondentů hodnotu 4, dále 9% s počtem 19 respondentů hodnotu 2, dále 8% s počtem 16 respondentů hodnotu 3.

Oblast dalších služeb

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl v celé oblasti dalších služeb hodnota **2,5**. Směrodatná odchylka **1,67**.

Škála 7.a) Potřeba multikulturní akce

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále a) v oblasti dalších služeb **2,4**. Směrodatná odchylka **1,58**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 48% s počtem 97 zvolilo jako míru potřeby multikulturní akce na škále 7.a) od 1(min) do 5(max) hodnotu 1. Dále 16% s počtem 33 respondentů hodnotu 4 a 5, dále 11% s počtem 21 respondentů hodnotu 2 a 9% s počtem 17 respondentů hodnotu 3

Škála 7.b) Potřeba oslav a svátků jednotlivých etnik

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále b) v oblasti dalších služeb **2,5**. Směrodatná odchylka **1,65**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 47% s počtem 95 zvolilo jako míru potřeby oslav svátků jednotlivých etnik na škále 7.b) od 1(min) do 5(max) hodnotu **1**. Dále 21% s počtem 42

respondentů hodnotu 5, dále 15% s počtem 30 respondentů hodnotu 4, dále 9% s počtem 18 respondentů hodnotu 2, dále 8% s počtem 16 respondentů hodnotu 3.

Škála 7.c) Potřeba psychické a duchovní podpory

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále c) v oblasti dalších služeb **2,5**. Směrodatná odchylka **1,66**.

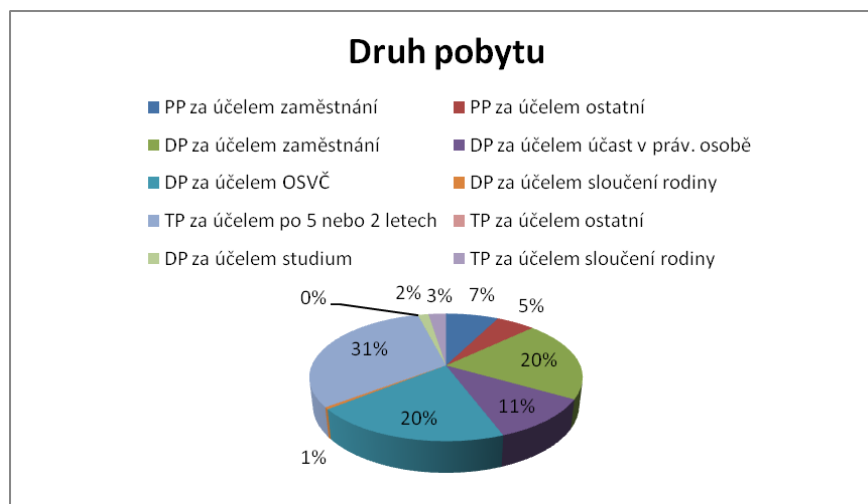
Zúčastnilo se 201 respondentů. 49% s počtem 98 zvolilo jako míru potřeby psychické a duchovní podpory na škále 7.c) od 1(min) do 5(max) hodnotu **1**. Dále 21 % s počtem 42 respondentů hodnotu 5, dále 15% s počtem 30 respondentů hodnotu 4, dále 8% s počtem 16 respondentů hodnotu 2, dále 7% s počtem 15 respondentů hodnotu 3.

Škála 7.d) Potřeba přístupu na internet

Průměr zvolených hodnot na škále 1 (min) až 5 (max), vypočítaný aritmetickým průměrem, byl na škále d) v oblasti dalších služeb **2,7**. Směrodatná odchylka **1,77**.

Zúčastnilo se 201 respondentů. 47% s počtem 94 zvolilo jako míru potřeby přístupu na internet na škále 7.d) od 1(min) do 5(max) hodnotu **1**. Dále 29% s počtem 59 respondentů hodnotu 5, dále 13% s počtem 26 respondentů hodnotu 4, dále 6% s počtem 13 respondentů hodnotu 2 a 5% s počtem 9 respondentů hodnotu 3. "

Váš pobyt na území ČR?

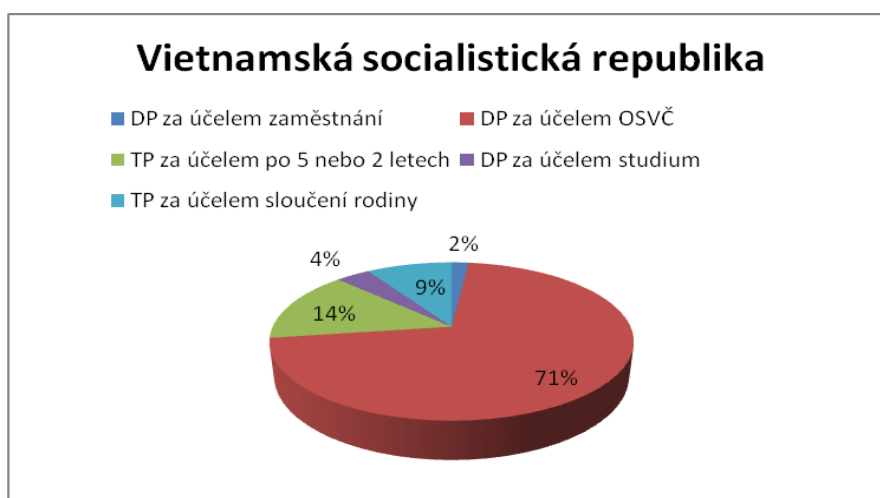


Graf č. 9: Druh pobytu

Zúčastnilo se 201 respondentů. Z grafu druh pobytu lze usoudit, že 31% s počtem 63 uvedlo jako druh pobytu TP za účelem po 5 nebo do 2 letech, dále 20% s počtem 42 uvedlo jako druh pobytu DP za účelem zaměstnání, dále 20% s počtem 40 uvedlo jako druh

pobytu DP za účelem OSVČ, dále 11% s počtem 22 uvedlo jako druh pobytu DP za účelem účast v právnické osobě, dále 7% s počtem 15 uvedlo jako druh pobytu PP za účelem zaměstnání, dále 5% s počtem 11 uvedlo jako druh pobytu PP za účelem ostatní, dále 2% s počtem 5 uvedlo jako druh pobytu TP za účelem sloučení rodiny, dále 1% s počtem 3 uvedlo jako druh pobytu DP za účelem sloučení rodiny, dále 0% s počtem 1 uvedl jako druh pobytu DP za účelem studium.

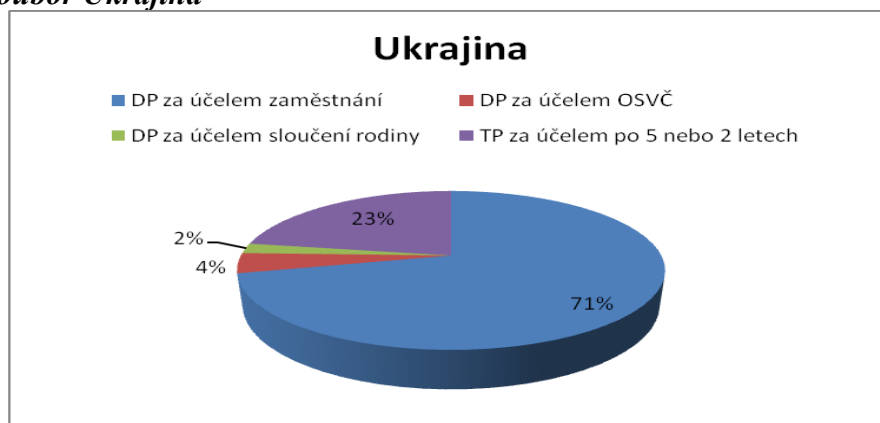
Vybraný soubor Vietnam.



Graf č. 10: *Druh pobytu - vybraný soubor Vietnam*

Zúčastnilo se 55 respondentů státní příslušnosti VNM, 71% s počtem 39 uvedlo jako druh pobytu dlouhodobý pobyt za účelem OSVČ, dále 15% s počtem 8 uvedlo jako druh pobytu trvalý pobyt po 5 nebo po 2 letech, dále 9% s počtem 5 uvedlo jako druh pobytu trvalý pobyt za účelem sloučení rodiny, dále 4% s počtem 2 uvedlo jako druh pobytu dlouhodobý pobyt za účelem studium, dále 2% s počtem 1 uvedlo jako druh pobytu dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání.

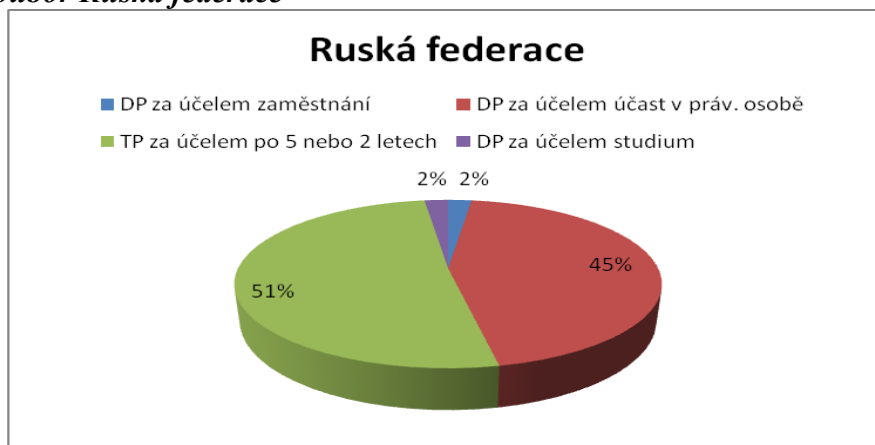
Vybraný soubor Ukrajina



Graf č. 11: *Druh pobytu - vybraný soubor Ukrajina*

Zúčastnilo se 49 respondentů státní příslušnosti UKR, 71% s počtem 35 uvedlo jako druh pobytu dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání, dále 23% s počtem 11 uvedlo jako druh pobytu trvalý pobyt po 5 nebo po 2 letech, dále 4% s počtem 2 uvedlo jako druh pobytu dlouhodobý pobyt za účelem OSVČ, dále 2% s počtem 1 uvedlo jako druh pobytu dlouhodobý pobyt za účelem sloučení rodiny.

Vybraný soubor Ruská federace



Graf č. 12: *Druh pobytu - vybraný soubor Ruská federace*

Zúčastnilo se 47 respondentů státní příslušnosti RUS, 51% s počtem 24 uvedlo jako druh pobytu trvalý pobyt za účelem po 5 nebo po 2 letech, dále 45% s počtem 21 uvedlo jako druh pobytu dlouhodobý pobyt za účelem účast v právnické osobě, dále 2% s počtem 1 uvedlo jako druh pobytu dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání, dále 2% s počtem 1 uvedlo jako druh pobytu dlouhodobý pobyt za účelem studium.

Vybraný soubor Slovenská republika

Zúčastnilo se 30 respondentů státní příslušnosti SVK, 37% s počtem 11 uvedlo jako druh pobytu trvalý pobyt za účelem po 5 nebo po 2 letech, dále 36% s počtem 11 uvedlo jako druh pobytu přechodný pobyt za účelem zaměstnání, dále 27% s počtem 8 uvedlo jako druh pobytu přechodný pobyt za účelem ostatní.

Vybraný soubor Mongolsko

Zúčastnilo se 12 respondentů státní příslušnosti MNG, 67% s počtem 8 uvedlo jako druh pobytu trvalý pobyt za účelem po 5 nebo po 2 letech, dále 33% s počtem 4 uvedlo jako druh pobytu dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání.

Vybraný soubor Polská republika

Zúčastnili si 2 respondenti státní příslušnosti POL, 50% s počtem 1 uvedl jako druh pobytu přechodný pobyt za účelem zaměstnání, dále 50% s počtem 1 uvedl jako druh pobytu přechodný pobyt za účelem ostatní.

Vybraný soubor Řecká republika

Zúčastnil se 1 respondent státní příslušnosti GRC, který uvedl jako druh pobytu přechodný pobyt za účelem ostatní

Postrádáte Vy nebo Vaše rodina služby v oblasti zaměřené na potřeby cizinců?

Zúčastnilo se 201 respondentů. 97 % s počtem 195 uvedlo, že postrádá služby zaměřené na potřeby cizinců a 3% s počtem 6 uvedlo, že nepostrádá služby zaměřené na potřeby cizinců.

Vybraný soubor Vietnamská socialistická republika

Zúčastnilo se 55 respondentů státní příslušnosti VNM, 100% s počtem 55 uvedlo, že postrádá služby v oblasti zaměřené na potřeby cizinců

Vybraný soubor Ukrajina

Zúčastnilo se 49 respondentů státní příslušnosti UKR, 90% s počtem 49 uvedlo, že postrádá služby v oblasti zaměřené na potřeby cizinců, 10% s počtem 5 uvedlo, že nepostrádá služby v oblasti zaměřené na potřeby cizinců.

Vybraný soubor Ruská federace

Zúčastnilo se 47 respondentů státní příslušnosti RUS, 98% s počtem 46 uvedlo, že postrádá služby v oblasti zaměřené na potřeby cizinců, 2% s počtem 1 uvedl, že nepostrádá služby v oblasti zaměřené na potřeby cizinců.

Vybraný soubor Slovenská republika

Zúčastnilo se 30 respondentů státní příslušnosti SVK, 100% s počtem 30 uvedlo, že postrádá služby v oblasti zaměřené na potřeby cizinců

Vybraný soubor Mongolsko

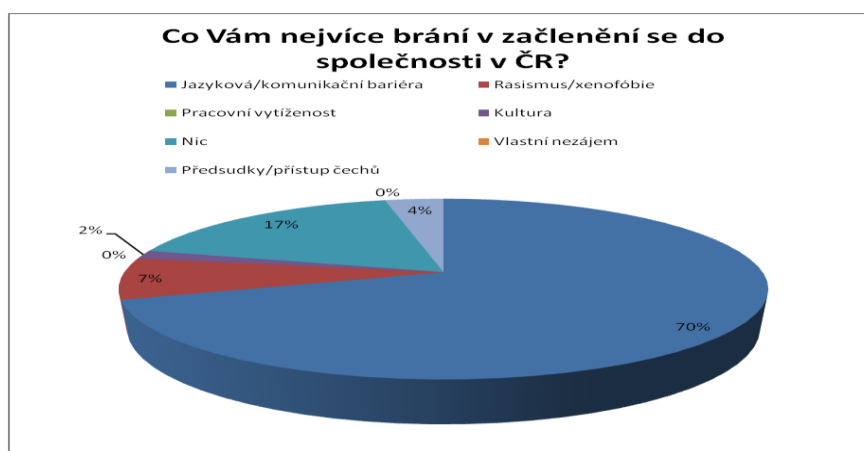
Zúčastnilo se 12 respondentů státní příslušnosti MNG, 100% s počtem 12 uvedlo, že postrádá služby v oblasti zaměřené na potřeby cizinců

Vybraný soubor Polská republika

Zúčastnili se 2 respondenti státní příslušnosti POL, 100% s počtem 2 uvedlo, že postrádá služby v oblasti zaměřené na potřeby cizinců

Vybraný soubor Řecká republika

Zúčastnil se 1 respondent státní příslušnosti GRC, který uvedl, že postrádá služby v oblasti zaměřené na potřeby cizinců

Co Vám nejvíce brání v začlenění se do společnosti v ČR

Graf č. 13: *Co Vám nejvíce brání v začlenění se do společnosti v ČR*

Zúčastnilo se 201 respondentů. 70% s počtem 141 respondentů uvedlo jazykovou či komunikační bariéru, dále 17 % s počtem 15 uvedlo, že jim nic v začlenění do společnosti v ČR nic nebrání, dále 7% s počtem 15 uvedlo rasismus nebo xenofobii, dále 3% s počtem 7 uvedlo předsudky nebo přístup českých občanů, dále 1% s počtem 3 uvedlo kulturu.

Vybraný soubor Vietnam

Zúčastnilo se 55 respondentů státní příslušnosti VNM, 91 % s počtem 50 uvedlo jazykovou či komunikační bariéru, dále 5% s počtem 3 uvedlo kulturu a 4% s počtem 2 uvedlo rasismus nebo xenofobii.

Vybraný soubor Ukrajina

Zúčastnilo se 49 respondentů státní příslušnosti UKR, 78 % s počtem 38 uvedlo jazykovou či komunikační bariéru, dále 14% s počtem 7 uvedlo rasismus nebo xenofobii, dále 6% s počtem 3 uvedlo předsudky nebo přístup česků, dále 2% s počtem 1 uvedlo že jim v začlenění do společnosti nic nebrání.

Vybraný soubor Ruská federace

Zúčastnilo se 47 respondentů státní příslušnosti RUS, 85 % s počtem 40 uvedlo jazykovou či komunikační bariéru, dále 6% s počtem 3 uvedlo rasismus nebo xenofóbiu, dále 4% s počtem 2 uvedlo předsudky nebo přístup česků a stejný počet uvedlo, že jim v začlenění do společnosti nic nebrání.

Vybraný soubor Slovenská republika

Zúčastnilo se 30 respondentů státní příslušnosti SVK, 93 % s počtem 28 uvedlo, že jim v začlenění do společnosti nic nebrání, dále 4% s počtem 1 uvedlo rasismus nebo xenofóbiu a 3% s počtem 1 uvedlo předsudky nebo přístup česků

Vybraný soubor Mongolsko

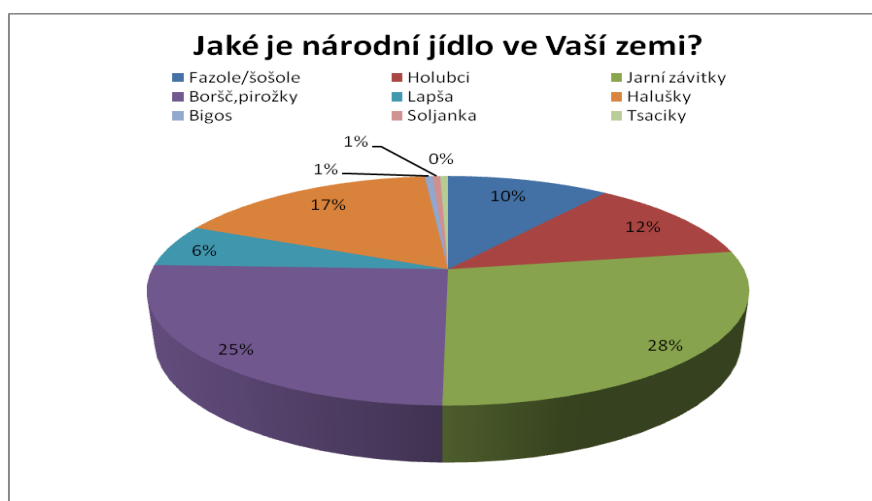
Zúčastnilo se 12 respondentů státní příslušnosti MNG, 75 % s počtem 9 uvedlo jazykovou či komunikační bariéru, dále 17% s počtem 2 uvedlo rasismus nebo xenofóbiu a 8% s počtem 1 uvedlo předsudky nebo přístup česků

Vybraný soubor Polská republika

Zúčastnil se 1 respondent státní příslušnosti POL, 100 % s počtem 1 uvedl, že mu nejvíce v začlenění do společnosti brání jazyková nebo komunikační bariéra.

Vybraný soubor Řecká republika

Zúčastnil se 1 respondent státní příslušnosti GRC, 100 % s počtem 1 uvedl, že mu nejvíce v začlenění do společnosti brání jazyková nebo komunikační bariéra.

Jaké je národní jídlo ve Vaší zemi?Graf č. 14: *Jaké je národní jídlo ve Vaší zemi*

Ze 201 respondentů 28% s počtem 56 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi jarní závitky, dále 25% s počtem 51 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi boršč/pirožky, dále 17% s počtem 34 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi halušky, dále 12% s počtem 24 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi holubky, dále 10% s počtem 21 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi fasole/šošole, dále 6% s počtem 12 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi lapšu, dále se stejným zastoupením 0% s počtem 1 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi bigos, soljanku a tsaciky.

Vybraný soubor Vietnam

V souboru je zastoupeno 55 respondentů státní příslušnosti VNM. 100% s počtem 55 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi jarní závitky.

Vybraný soubor Ukrajina

V souboru je zastoupeno 49 respondentů státní příslušnosti UKR. 49% s počtem 24 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi holubky, dále 39% s počtem 19 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi fasole/šošole a 12% s počtem 6 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi boršč/pirožky.

Vybraný soubor Ruská federace

V souboru je zastoupeno 47 respondentů státní příslušnosti RUS. 98% s počtem 46 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi boršč/pirožky, dále 2% s počtem 1 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi soljanku.

Vybraný soubor Slovenská republika

V souboru je zastoupeno 30 respondentů státní příslušnosti SVK. 100% s počtem 30 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi halušky.

Vybraný soubor Mongolsko

V souboru je zastoupeno 12 respondentů státní příslušnosti MNG. 100% s počtem 12 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi lapšu.

Vybraný soubor Polská republika

V souboru jsou zastoupeny 2 respondenti státní příslušnosti POL. 100% s počtem 2 uvedlo jako národní jídlo ve své zemi bigos

Vybraný soubor Řecká republika

V souboru byl 1 respondent státní příslušnosti GRC, který uvedl jako národní jídlo ve své zemi tsaciky.

6.1 Ověření hypotéz

U všech vybraných testů byly ověřeny požadavky na jejich použití. Výpočtem crombachovy alfy (**0,96**) byla zjištěna vysoká vnitřní konzistence a reliabilita škál. Pro ověření hypotéz byla data převedena z MS Excel do IBM SPSS Statistics, ve kterém byly vypočítány souhrnné proměnné pro zkoumání oblasti, které byly testovány pomocí nezávislého parametrického T-testu a pomocí testu o shodě průměru ONE- WAY ANOVA, jejichž tabulky jsou prezentovány v této kapitole. Ve výsledcích této metody jsme vysledovali, zda je mezi jednotlivými kategoriemi v rámci závislé proměnné statisticky významný rozdíl mezi průměry (tzn. Signifikance je menší než 0,05). Abychom věděli, kterou konkrétní metodu zvolit při post-hoc testech, provedli jsme Levenův test. V rámci post-hoc testech jsme po vyhodnocení Levenova testu o shodě rozptylů použili metodu založenou na neshodných rozptylech a to konkrétně Dunnett T3 test.

Z testování byly vyřazeny státní národnosti cizinců s nedostatečným zastoupením v souboru. Jde o občany Polska a Řecka.

1. Existují rozdíly ve vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb ve vztahu k pohlaví cizinců pobývajících na území ČR?

HYPOTÉZA Č. 1- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství v závislosti na pohlaví cizinců

H1o: Míra vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství je u mužů i žen stejná.

H1a: Míra vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství se u mužů a žen liší.

Group Statistics					
Proměnná- pohlaví		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Soc. průměr	MUŽ	87	3.003	1.2057	.1293
	ŽENA	114	3.132	1.0818	.1013

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
Soc. průměr	Equal variances assumed	2.527	.114	-.797	199	.427	-.1289	.1619	Lower	Upper
	Equal variances not assumed				-.785	174.120	.434	-.1289	.1642	Lower

Dle parametrického nezávislého t-testu můžeme zamítnout alternativní hypotézu a přijmout nulovou hypotézu – Tedy není signifikantní rozdíl na 95% hladině významnosti mezi pohlavím a mírou vykazovaných potřeb v oblasti sociálního poradenství, což dokazuje hodnota signifikance .427, která je vyšší než 0,05. Rozdíly průměrů odpovědí na vykazování míry potřeb v oblasti sociálního poradenství mezi muži a ženami nedosahují statistické významnosti.

HYPOTÉZA Č. 2- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti právního poradenství v závislosti na pohlaví cizinců

H2o: Míra vykazování potřeb v oblasti právního poradenství je u mužů i žen stejná

H2a: Míra vykazování potřeb v oblasti právního poradenství se u mužů a žen liší.

Group Statistics					
Proměnná- pohlaví		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Práv. průměr	MUŽ	87	3.266	1.2455	.1335
	ŽENA	114	3.442	1.0659	.0998

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
Práv. průměr	Equal variances assumed	3.323	.070	-1.073	199	.284	-.1752	.1633	Lower	Upper
		Equal variances not assumed			-1.051	168.856	.295	-.1752	.1667	Lower

Dle parametrického nezávislého t-testu můžeme zamítnout alternativní hypotézu a přijmout nulovou hypotézu – Tedy není signifikantní rozdíl na 95% hladině významnosti mezi pohlavím a mírou vykazovaných potřeb v oblasti právního poradenství, což dokazuje hodnota signifikance .234, která je vyšší než 0,05. Rozdíly průměrů odpovědí ve vykazování míry potřeb v oblasti právního poradenství mezi muži a ženami nedosahují statistické významnosti.

HYPOTÉZA Č. 3- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti vzdělávání v závislosti na pohlaví cizinců

H3o: Míra vykazování potřeb v oblasti vzdělávání je u mužů i žen stejná

H3a: Míra vykazování potřeb v oblasti vzdělávání se u mužů a žen liší.

Group Statistics					
Proměnná- pohlaví		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Vzděl. průměr	MUŽ	87	2.613	1.3186	.1414
	ŽENA	114	2.770	1.2396	.1161

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
Vzděl. Průměr	Equal variances assumed	.842	.360	-.868	199	.387	-.1574	.1814	Lower	Upper
	Equal variances not assumed				-.861	179.116	.391	-.1574	.1829	Lower

Dle parametrického nezávislého t-testu můžeme zamítnout alternativní hypotézu a přijmout nulovou hypotézu – Tedy není signifikantní rozdíl na 95% hladině významnosti mezi pohlavím a mírou vykazovaných potřeb v oblasti vzdělání a vzdělávání, což dokazuje hodnota signifikance .387, která je vyšší než 0,05. Rozdíly průměrů odpovědí na vykazování míry potřeb v oblasti vzdělání a vzdělávání mezi muži a ženami nedosahují statistické významnosti.

HYPOTÉZA Č. 4- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti dalších služeb v závislosti na pohlaví cizinců

H4o: Míra vykazování potřeb v oblasti dalších služeb je u mužů i žen stejná

H4a: Míra vykazování potřeb v oblasti dalších služeb se u mužů a žen liší.

Group Statistics					
Proměnná-pohlaví		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Další sl. průměr	MUŽ	87	2.592	1.5374	.1648
	ŽENA	114	2.511	1.5886	.1488

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Další sl. Průměr	Equal variances assumed	.739	.391	.363	199	.717	.0810	.2230	-.3588	.5208
	Equal variances not assumed			.365	188.170	.716	.0810	.2220	-.3570	.5190

Dle parametrického nezávislého t-testu můžeme zamítnout alternativní hypotézu a přijmout nulovou hypotézu – Tedy není signifikantní rozdíl na 95% hladině významnosti mezi pohlavím a mírou vykazovaných potřeb v oblasti dalších služeb, což dokazuje hodnota signifikance .717, která je vyšší než 0,05. Rozdíly průměrů odpovědí na vykazování míry potřeb v oblasti dalších služeb mezi muži a ženami nedosahují statistické významnosti.

2. Existují rozdíly ve vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb ve vztahu ke státní příslušnosti cizinců pobývajících na území ČR?

HYPOTÉZA Č. 5- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství v závislosti na státní příslušnosti cizinců.

H5o: Míra vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství je u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska stejná.

H5a: Míra vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství se u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska liší.

Descriptives									
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
soc. průměr	RUS	48	3.104	1.1953	.1725	2.757	3.451	1.0	5.0
	UKR	49	3.796	.6958	.0994	3.596	3.996	1.5	4.6
	VNM	55	3.351	.8546	.1152	3.120	3.582	1.7	4.5
	SLO	34	1.903	1.0435	.1790	1.539	2.267	1.0	4.5
	MNG	12	2.333	.6363	.1837	1.929	2.738	1.5	3.5
	Total	198	3.091	1.1337	.0806	2.932	3.250	1.0	5.0

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
soc. průměr	Between Groups	82.974	4	20.743	23.520	.000
	Within Groups	170.218	193	.882		
	Total	253.192	197			

Z tabulky ANOVA vyplývá, že můžeme zamítnout nulovou hypotézu a přijmout alternativní hypotézu – Tedy existuje signifikantní rozdíl na 95% hladině významnosti mezi národnostmi a mírou vykazovaných potřeb v oblasti sociálního poradenství, což dokazuje hodnota signifikance **.000**, která je nižší než 0,05. V oblasti sociálního poradenství se významně liší všechny národnosti. Přičemž nejmenší míru potřeb v této oblasti vykazují občané Slovenska a hned za nimi občané Mongolska. Skupinu uzavírají občané Ukrajiny, kteří vykazují nejvyšší míru potřeb.

HYPOTÉZA Č. 6- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti právního poradenství v závislosti na státní příslušnosti cizinců.

H₀: Míra vykazování potřeb v oblasti právního poradenství je u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska stejná.

H₁a: Míra vykazování potřeb v oblasti právního poradenství se u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska liší.

Descriptives									
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
práv. průměr	RUS	48	3.851	.7857	.1134	3.623	4.079	1.0	5.0
	UKR	49	3.946	.6850	.0979	3.749	4.142	1.8	5.0
	VNM	55	3.539	.9547	.1287	3.281	3.797	1.2	5.0
	SLO	34	2.235	1.1117	.1907	1.847	2.623	1.0	4.5
	MNG	12	1.681	1.0383	.2997	1.021	2.340	1.0	3.8
	Total	198	3.379	1.1495	.0817	3.218	3.540	1.0	5.0

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
práv. průměr	Between Groups	106.915	4	26.729	33.629	.000
	Within Groups	153.398	193	.795		
	Total	260.313	197			

Z tabulky ANOVA vyplývá, že můžeme zamítnout nulovou hypotézu a přijmout alternativní hypotézu – Tedy existuje signifikantní rozdíl na 95% hladině významnosti mezi národnostmi a mírou vykazovaných potřeb v oblasti právního poradenství, což dokazuje hodnota signifikance **.000**, která je nižší než 0,05. V oblasti právního poradenství se mezi sebou občané Ruska, Ukrajiny a Vietnamu statisticky významně v míře vykazovaných potřeb neliší. Odlišují se ale od občanů Slovenska a Mongolska, kteří v této oblasti vykazují nízkou míru potřeb.

HYPOTÉZA Č. 7- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti vzdělávání v závislosti na státní příslušnosti cizinců.

H7o: Míra vykazování potřeb v oblasti vzdělávání je u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska stejná.

H7a: Míra vykazování potřeb v oblasti vzdělávání se u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska liší.

Descriptives									
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
další sl. průměr	RUS	48	2.406	1.5571	.2247	1.954	2.858	1.0	5.0
	UKR	49	3.434	1.0305	.1472	3.138	3.730	1.0	4.8
	VNM	55	2.809	1.8320	.2470	2.314	3.304	1.0	5.0
	SLO	34	1.331	.7680	.1317	1.063	1.599	1.0	4.0
	MNG	12	1.625	1.0633	.3070	.949	2.301	1.0	4.0
	Total	198	2.540	1.5639	.1111	2.321	2.760	1.0	5.0

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
vzděl. průměr	Between Groups	95.649	4	23.912	20.322	.000
	Within Groups	227.096	193	1.177		
	Total	322.745	197			

Z tabulky ANOVA vyplývá, že můžeme zamítnout nulovou hypotézu a přijmout alternativní hypotézu – Tedy existuje signifikantní rozdíl na 95% hladině významnosti mezi národnostmi a mírou vykazovaných potřeb v oblasti vzdělání a vzdělávání, což dokazuje hodnota signifikance **.000**, která je nižší než 0,05. V oblasti vzdělání a vzdělávání se mezi sebou občané Ukrajiny a Vietnamu statisticky významně v míře vykazovaných potřeb neliší. Odlišují se ale od občanů Slovenska a Mongolska, kteří v této oblasti vykazují nízkou míru potřeb. Občané Ruska stojí uprostřed a odlišují se o všech.

HYPOTÉZA Č. 8- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti vzdělávání v závislosti na státní příslušnosti cizinců.

H8o: Míra vykazování potřeb v oblasti dalších služeb je u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska stejná.

H8a: Míra vykazování potřeb v oblasti dalších služeb se u občanů Vietnamu, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Mongolska liší.

<i>Descriptives</i>									
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
další sl. průměr	RUS	48	2.406	1.5571	.2247	1.954	2.858	1.0	5.0
	UKR	49	3.434	1.0305	.1472	3.138	3.730	1.0	4.8
	VNM	55	2.809	1.8320	.2470	2.314	3.304	1.0	5.0
	SLO	34	1.331	.7680	.1317	1.063	1.599	1.0	4.0
	MNG	12	1.625	1.0633	.3070	.949	2.301	1.0	4.0
	Total	198	2.540	1.5639	.1111	2.321	2.760	1.0	5.0

<i>ANOVA</i>						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
další sl. průměr	Between Groups	103.729	4	25.932	13.238	.000
	Within Groups	378.073	193	1.959		
	Total	481.802	197			

Z tabulky ANOVA vyplývá, že můžeme zamítnout nulovou hypotézu a přijmout alternativní hypotézu – Tedy existuje signifikantní rozdíl na 95% hladině významnosti mezi národnostmi a mírou vykazovaných potřeb v oblasti dalších služeb, což dokazuje hodnota signifikance **.000**, která je nižší než 0,05. V oblasti dalších služeb se občané Ukrajiny, kteří vykazují nevyšší míru potřeb, významně liší jen on občanů Slovenska, kteří vykazují nejnižší míru potřeb. Občané Slovenska se významně odlišují od všech, kromě občanů Mongolska.

3. Existují rozdíly ve vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb ve vztahu ke druhu pobytu cizinců pobývajících na území ČR?

HYPOTÉZA Č. 9- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství v závislosti na druhu pobytu cizinců.

H9o: Míra vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství je u cizinců s přechodným, dlouhodobým nebo trvalým pobytem stejná.

H9a: Míra vykazování potřeb v oblasti sociálního poradenství se u cizinců s přechodným, dlouhodobým nebo trvalým pobytem liší.

Descriptives									
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
soc. průměr	PP/Z	14	2.231	1.1615	.3104	1.560	2.901	1.0	4.5
	PP/O	11	1.818	.9895	.2983	1.153	2.483	1.0	4.0
	DP/Z	41	3.704	.7632	.1192	3.463	3.944	1.5	5.0
	DP/ÚvPO	22	2.580	1.1985	.2555	2.049	3.112	1.0	4.8
	DP/OSVČ	41	3.191	.8319	.1299	2.929	3.454	1.7	4.5
	TP/ZL/5L	63	3.018	1.1957	.1506	2.717	3.319	1.0	4.8
	Total	192	3.025	1.1357	.0820	2.864	3.187	1.0	5.0

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
soc. průměr	Between Groups	49.216	5	9.843	9.288	.000
	Within Groups	197.117	186	1.060		
	Total	246.333	191			

Z tabulky ANOVA vyplývá, že můžeme zamítnout nulovou hypotézu a přijmout alternativní hypotézu – Tedy existuje signifikantní rozdíl na 95% hladině významnosti mezi druhem pobytu a mírou vykazovaných potřeb v oblasti sociálního poradenství, což dokazuje hodnota signifikance **.000**, která je nižší než 0,05. V oblasti sociálního poradenství se cizinci s dlouhodobým pobytem za účelem zaměstnání, kteří vykazují nevyšší míru potřeb, významně liší od cizinců s ostatními druhy pobytu na našem území. Nejnižší míru potřeb vykazují cizinci s přechodnými pobyty.

HYPOTÉZA Č. 10- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti právního poradenství v závislosti na druhu pobytu cizinců.

H10o: Míra vykazování potřeb v oblasti právního poradenství je u cizinců s přechodným nebo dlouhodobým nebo trvalým pobytem stejná.

H10a: Míra vykazování potřeb v oblasti právního poradenství se u cizinců s přechodným nebo dlouhodobým nebo trvalým pobytem liší.

Descriptives									
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
práv. průměr	PP/Z	14	2.440	1.1632	.3109	1.769	3.112	1.0	4.5
	PP/O	11	2.121	.8885	.2679	1.524	2.718	1.0	3.7
	DP/Z	41	3.817	.8398	.1312	3.552	4.082	1.2	5.0
	DP/ÚvPO	22	3.977	.7582	.1616	3.641	4.313	3.0	5.0
	DP/OSVČ	41	3.378	.8474	.1323	3.111	3.646	1.3	4.8
	TP/2L/5L	63	3.124	1.3151	.1657	2.793	3.456	1.0	5.0
	Total	192	3.317	1.1453	.0827	3.154	3.480	1.0	5.0

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
práv. průměr	Between Groups	48.820	5	9.764	9.004	.000
	Within Groups	201.711	186	1.084		
	Total	250.531	191			

Z tabulky ANOVA vyplývá, že můžeme zamítnout nulovou hypotézu a přijmout alternativní hypotézu – Tedy existuje signifikantní rozdíl na 95% hladině významnosti mezi druhem pobytu a mírou vykazovaných potřeb v oblasti právního poradenství, což dokazuje hodnota signifikance **.000**, která je nižší než 0,05. V oblasti právního poradenství cizinci s dlouhodobým pobytem za účelem zaměstnání a za účelem účasti v právnické osobě vykazují nejvyšší míru potřeb. Nejnižší míru potřeb vykazují cizinci s přechodnými pobyty.

HYPOTÉZA Č. 11- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti vzdělávání v závislosti na druhu pobytu cizinců.

H11o: Míra vykazování potřeb v oblasti vzdělávání je u cizinců s přechodným, dlouhodobým nebo trvalým pobytem stejná.

H11a: Míra vykazování potřeb v oblasti vzdělávání se u cizinců s přechodným, dlouhodobým nebo trvalým pobytem liší.

<i>Descriptives</i>									
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
vzděl. průměr	PP/Z	14	1.690	.9008	.2407	1.170	2.211	1.0	4.5
	PP/O	11	1.455	.5060	.1526	1.115	1.794	1.0	2.3
	DP/Z	41	3.317	1.0212	.1595	2.995	3.639	1.0	5.0
	DP/ÚvPO	22	2.295	1.4141	.3015	1.668	2.922	1.0	4.8
	DP/OSVČ	41	3.004	1.0162	.1587	2.683	3.325	1.3	4.8
	TP/2L/5L	63	2.460	1.2692	.1599	2.141	2.780	1.0	4.8
	Total	192	2.627	1.2426	.0897	2.450	2.804	1.0	5.0

<i>ANOVA</i>						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
vzděl. průměr	Between Groups	56.922	5	11.384	8.897	.000
	Within Groups	237.994	186	1.280		
	Total	294.916	191			

Z tabulky ANOVA vyplývá, že můžeme zamítnout nulovou hypotézu a přijmout alternativní hypotézu – Tedy existuje signifikantní rozdíl na 95% hladině významnosti mezi druhem pobytu a mírou vykazovaných potřeb v oblasti vzdělání a vzdělávání, což dokazuje hodnota signifikance **.000**, která je nižší než 0,05. V oblasti vzdělání a vzdělávání cizinci s dlouhodobým pobytem za účelem zaměstnání a OSVČ vykazují nejvyšší míru potřeb. Nejnižší míru potřeb vykazují cizinci s přechodnými pobyty.

HYPOTÉZA Č. 12- Rozdíl ve vykazování potřeb v oblasti dalších služeb v závislosti na druhu pobytu cizinců.

H12o: Míra vykazování potřeb v oblasti dalších služeb je u cizinců s přechodným, dlouhodobým nebo trvalým pobytem stejná.

H12a: Míra vykazování potřeb v oblasti dalších služeb se u cizinců s přechodným, dlouhodobým nebo trvalým pobytem liší.

<i>Descriptives</i>									
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
další sl. průměr	PP/Z	14	1.625	.9393	.2510	1.083	2.167	1.0	4.0
	PP/O	11	1.455	1.2136	.3659	.639	2.270	1.0	5.0
	DP/Z	41	3.427	1.1460	.1790	3.065	3.789	1.0	5.0
	DP/ÚvPO	22	1.920	1.3745	.2930	1.311	2.530	1.0	4.8
	DP/OSVČ	41	2.421	1.6978	.2652	1.885	2.957	1.0	5.0
	TP/2L/5L	63	2.357	1.5185	.1913	1.975	2.740	1.0	5.0
	Total	192	2.444	1.5229	.1099	2.227	2.661	1.0	5.0

<i>ANOVA</i>						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
další sl. průměr	Between Groups	66.292	5	13.258	6.547	.000
	Within Groups	376.669	186	2.025		
	Total	442.961	191			

Z tabulky ANOVA vyplývá, že můžeme zamítnout nulovou hypotézu a přijmout alternativní hypotézu – Tedy existuje signifikantní rozdíl na 95% hladině významnosti mezi druhem pobytu a mírou vykazovaných potřeb v oblasti dalších služeb, což dokazuje hodnota signifikance **.000**, která je nižší než 0,05. V oblasti dalších služeb cizinci s dlouhodobým pobytem za účelem zaměstnání vykazují nejvyšší míru potřeb. Nejnižší míru potřeb vykazují cizinci s přechodnými pobyty.

6.2 Diskuze

Každý z nás máme nějaké potřeby a nemění se to ani v případě, kdy jste cizinec v jiné než mateřské zemi. Neuspokojení specifických potřeb, které cizinci oproti majoritě mají, může vést k maladaptaci a tím i znemožnit úspěšnou integraci. Proto jsme se pokusili tyto specifické potřeby identifikovat a zjistit, zda jsou ve vztahu k pohlaví, státní příslušnosti či druhu pobytu na území ČR signifikantní rozdíly. Výzkumné otázky zněly:

1. Existují rozdíly ve vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb ve vztahu k pohlaví cizinců pobývajících na území ČR?
2. Existují rozdíly ve vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb ve vztahu ke státní příslušnosti cizinců pobývajících na území ČR?
3. Existují rozdíly ve vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb ve vztahu ke druhu pobytu cizinců pobývajících na území ČR?

Z testování byly vyřazeny národnosti, které dosahovaly nízkého zastoupení v souboru. Jedná se o občany Polska a Řecka.

Ze získaných výsledků jsme došli k těmto závěrům:

- Ve vztahu míry vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělání a vzdělávání a v oblasti dalších služeb bylo zjištěno, že mezi ženy a muži **není signifikantní rozdíl**.
- Ve vztahu míry vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb bylo zjištěno, že mezi státními příslušnostmi **je signifikantní rozdíl**.

Konkrétně v oblasti sociálního poradenství výsledky ukazují, že nejvyšší míru potřeb vykazují občané Ukrajiny a nejnižší občané Slovenska.

V oblasti právního poradenství výsledky ukazují, že se mezi sebou občané Ukrajiny, Ruska a Vietnamu významně neliší, ale liší se od občanů Slovenska a Mongolska, kteří v této oblasti vykazují nízkou míru potřeb.

V oblasti vzdělání a vzdělávání výsledky ukazují, že se mezi sebou občané Ukrajiny a Vietnamu významně neliší, liší se však od občanů Slovenska a Mongolska, kteří v této oblasti vykazují nízkou míru potřeb. Občané Ruska stojí uprostřed a odlišují se od všech.

V oblasti dalších služeb výsledky ukazují, že se občané Ukrajiny, kteří vykazují nejvyšší míru potřeb, významně liší jen od občanů Slovenska, kteří vykazují nejnižší míru potřeb. Občané Slovenska se významně odlišují kromě občanů Mongolska od všech.

Výsledky celkového průměru ukazují, že občané Vietnamu se napříč všemi oblastmi významně neliší od občanů Ukrajiny a Ruska. Občané Ukrajiny však vykazují nejvyšší míru potřeb. Nejmenší míru potřeb vykazují občané Slovenska, kteří se neliší od občanů Mongolska.

<i>Descriptives</i>									
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
celkový průměr	RUS	48	2.9974	1.04662	.15107	2.6935	3.3013	1.04	5.00
	UKR	49	3.6288	.65611	.09373	3.4404	3.8173	1.63	4.63
	VNM	55	3.2234	1.10726	.14930	2.9240	3.5227	1.41	4.82
	SLO	34	1.7312	.78395	.13445	1.4577	2.0047	1.00	4.23
	MNG	12	1.8646	.80876	.23347	1.3507	2.3784	1.29	3.74
	Total	198	2.9303	1.14261	.08120	2.7702	3.0905	1.00	5.00

<i>ANOVA</i>						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
celkový průměr	Between Groups	91.365	4	22.841	26.584	.000
	Within Groups	165.829	193	.859		
	Total	257.194	197			

Výsledky týkající se občanů Ukrajiny mohou reflektovat výsledky mnoha výzkumů, které byly zaměřeny na pracovní migraci Ukrajinců. Tyto výzkumy poukazují na trýznivé pracovní podmínky spojené se zimou, deštěm, prachem, hlukem a zdravím nebezpečným prostředím v továrnách. Publikace upozorňují také na výskyt tzv. „Klientského systému“, který se objevuje ve výpovědích migrantů post-sovětského prostoru (Drbohlav, 2008). Zmínka o tomto „Klientský systém“ se objevila i v rozhovoru s respondentkou B. Ukrajinci se velmi často stávají objekty tohoto organizovaného zločinu, což můžeme

považovat za faktor, který ovlivňuje jejich nejvyšší míru vykazovaných potřeb ve všech námi zkoumaných oblastech.

Výsledky u občanů Slovenska, kteří vykazují ve všech oblastech nejnižší míru potřeb, nás nepřekvapily. Je to zřejmě dáno naší do nedávna společnou republikou. Jsme si velmi blízcí jazykem i kulturou.

Za překvapivé zjištění považujeme výsledky občanů Mongolska, kteří se dle našich dat řadí mírou vykazování potřeb k občanům Slovenska. Což nekoresponduje s fakty v odborné literatuře, které hovoří o vysoké jazykové odlišnosti a mladé migrační vlně. Také zmiňují špatnou kvalitu nabízeného ubytování, kdy občané Mongolska bydlí v ubytovnách, kde panuje velmi nedostatečná hygiena, je tam nedostatek soukromí a platí pravidlo „bez dětí“. Mají potíže i s hledáním zaměstnání, kdy je nevyhnutelná potřeba pomoci zprostředkovatele, jelikož smlouvy jsou jim předkládány bez mongolského překladu. V ČR absence kvalitních tlumočnicků a formuláře v mongolštině jsou na českých úradech k nezahlédnutí (Hirt, 2010).

V našem případě lze tyto výsledky považovat za problém způsobený jazykovou bariérou a nepochopením dotazníku. Také ho můžeme přisoudit i tvrzení, které uvádí Hirt, „že *Mongolové obecně spíše neradi projevují slabost či potřebu po pomoci*“ (Hirt, s. 37).

- Ve vztahu míry vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělávání a v oblasti dalších služeb bylo zjištěno, že mezi druhem pobytu **je signifikantní rozdíl.**

Konkrétně v oblasti sociálního poradenství výsledky ukazují, že cizinci s dlouhodobým pobytem za účelem zaměstnání, kteří vykazují nejvyšší míru potřeb, se významně liší od cizinců s ostatními druhy pobytu na našem území. Nejnižší míru potřeb vykazují cizinci s přechodným pobytem.

V oblasti právního poradenství výsledky ukazují, že cizinci pobývající na našem území za účelem zaměstnání a účasti v právnické osobě vykazují nejvyšší míru potřeb. Nejnižší míru potřeb vykazují cizinci s přechodným pobytem.

V oblasti vzdělání a vzdělávání výsledky ukazují, že cizinci s dlouhodobým pobytem za účelem zaměstnání a OSVČ, vykazují nejvyšší míru potřeb. Nejnižší míru potřeb vykazují opět cizinci s přechodným pobytem.

V oblasti dalších služeb výsledky ukazují, že nejvyšší míru potřeb vykazují cizinci s dlouhodobým pobytem za účelem zaměstnání. Nejnižší míru potřeb vykazují cizinci s přechodným pobytem.

Pro uvedení do souvislostí je nezbytné uvést zastoupení dle druhu pobytu:

Dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání (dnes již zaměstnanecká karta) převažuje u občanů Ukrajiny z 71%, což koresponduje s tvrzením odborné literatury o pracovně motivované migraci Ukrajinců.

Dlouhodobý pobyt za účelem účast v právnické osobě převažuje nejvíce u občanů Ruské federace spolu s trvalým pobytem za účelem po 5 nebo 2 letech.

Dlouhodobý pobyt za účelem OSVČ, převažuje u občanů Vietnamu, což reflektuje fakt „že v roce 2005 vlastnilo 95% všech ekonomicky aktivních Vietnamců v ČR živnostenské listy“ (Hirt, 2010, s 13). K 31. 12. 2013 se jednalo o 32 375 občanů Vietnamu (ČSÚ, 2014)

Na základě přechodného pobytu na našem území pobývají občané Slovenska.

Výsledky celkového průměru ukazují, že se cizinci s dlouhodobým pobytem za účelem zaměstnání významně odlišují od cizinců s ostatními druhy pobytů a vykazují nejvyšší míru potřeb napříč všemi oblastmi. Nejnižší míru potřeb vykazují cizinci s přechodným pobytem.

<i>Descriptives</i>									
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
celkový průměr	PP/Z	14	1.9967	.84733	.22646	1.5074	2.4859	1.00	4.23
	PP/O	11	1.7121	.68778	.20737	1.2501	2.1742	1.00	3.13
	DP/Z	41	3.5661	.78445	.12251	3.3185	3.8137	1.41	5.00
	DP/ÚvPO	22	2.6934	.97197	.20722	2.2625	3.1243	1.50	4.86
	DP/OSVČ	41	2.9986	1.0104	.15780	2.6796	3.3175	1.63	4.64
	TP/2L/5L	63	2.7400	1.2036	.15165	2.4369	3.0432	1.00	4.76
	Total	192	2.8532	1.1135	.08037	2.6947	3.0117	1.00	5.00

		ANOVA				
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
celkový průměr	Between Groups	47.668	5	9.534	9.373	.000
	Within Groups	189.184	186	1.017		
	Total	236.851	191			

Výsledky týkající se cizinců s dlouhodobým pobytem za účelem zaměstnání může reflektovat fakt, že na základě tohoto druhu pobytu pobývají na našem území převážně občané Ukrajiny. Hirt uvádí, že už ke konci roku 2008 úřady práce evidovali celkem 81 072 občanů Ukrajiny v postavení zaměstnance a 91% z tohoto počtu pobývalo na území na základně povolení k zaměstnání (Hirt, 2010). Tyto výsledky mohou také poukazovat na fakt, že dlouhodobé pobyty za účelem zaměstnání (které existovaly v době sběru dat) se vydávaly dle povolení k zaměstnání, které vydával úřad práce. Toto povolení bylo ve většině případů vydáváno na dobu 6 měsíců a tak byl cizinec nucen docházet pravidelně na úřad toto povolení prodloužovat častěji, než cizinci s jiným druhem pobytu. V současné době, tento druh pobytu nahradily zaměstnanecké karty, které jsou vydávány i na delší časové úseky.

Nejnižší míru potřeb vykazují cizinci s přechodným pobytem. To může reflektovat fakt, že na základě přechodných pobytů mohou na našem území pobývat občané EU a jejich rodinní příslušníci. S největším zastoupením v ČR se setkáváme se skupinou občanů Slovenska, kterých u nás pobývá k 28. 2. 2015 57 701 přechodně a 39 407 trvale (MVČR, 2010). Tento pobyt se v případě občanů EU vydává na dobu neurčitou. Nedochozí tak k častým návštěvám úřadu z důvodu prodloužení pobytu.

Cíle práce byly splněny. Identifikovali jsme míru vykazovaných potřeb a ověřili signifikanci ve vztahu k pohlaví, státní příslušnosti a druhu pobytu.

Myšlenka, která vede k dalšímu rozšíření této práce, se ubírá směrem začlenit do tohoto šetření co nejvíce cizinců ve všech krajích ČR za podpory sběru dat v NNO v každém krajském městě. Rozšířit zaměření na zjištění, zda cizinci, kteří vykazují potřeby v konkrétních oblastech, vyhledávají uspokojení těchto potřeb u českých organizací či ne. Pokud ne, tak kde a proč nedali přednost české organizaci? Výsledky předložit NNO, které se zapojily ve sběru dat, a na základě výsledků vypracovat doporučení pro praxi, které bude

důvody, jež nevedly k výběru české NNO eliminovat a podporovat cizince v důvěře k českým NNO.

6.3 Doporučení pro praxi

Z výsledků je patrné, že existují signifikantní rozdíly v oblasti sociálního a právního poradenství, vzdělání a vzdělávání a dalších služeb ve vztahu ke státní příslušnosti a druhu pobytu.

Z toho důvodu doporučujeme zaměřit povědomí o nabízených službách v NNO dle specifických potřeb občanů státní příslušnosti a druhu pobytu.

Doporučujeme hlubší spolupráci tvůrců migrační a integrační politiky s ostatními aktéry a NNO. Doporučujeme pokračovat ve sjednocení praxe jednotlivých NNO v oblasti sociálního a právního poradenství, vzdělání a vzdělávání cizinců a dalších služeb.

Největší nedostatek spatřujeme ve faktu, že není jasně vymezená profese, a tedy ani studijní obor, který by dokázal své absolventy komplexně připravit na práci odborníka na migrační problematiku a integraci cizinců.

Malým světlem naděje se zdá být kurz pro interkulturní pracovníky, který se akreditoval ve spolupráci s CARITAS – Vyšší odbornou školou sociální Olomouc. Nad potřebou společnosti po těchto odbornících by se mělo zamyslet více vysokých škol. Uvědomujeme si, že jen úsilí nestačí a je potřeba apelovat také na politickou vůli, dostatečné a motivující financování NNO a veřejné správy, budování postoje majority vůči cizincům atd. V současné době se zrodil projekt „*Formování profese sociokulturní mediátor*“ jako odpověď na potřebu po systémovém ukotvení a profesionalizace služby, jejímž cílem je „*snížení jazykových a sociokulturních bariér při jednání migrantů s veřejnými institucemi, aspoň částečné odbourání velké závislosti neinformovaných migrantů na neprofesionálních zprostředkovatelích a podpora přátelského soužití v kulturně různorodé společnosti a snaha záměrně podpořit migranty v aktivní a odpovědné roli aktérů migrační politiky naší země*“. Etablované a systémové ukotvení profese interkulturního pracovníka se projednávalo zejména s MPSV ČR A MV ČR. Profese by měla být do konce projektu zapsána do Národní soustavy kvalifikací a Národní soustavy povolání (Palaščáková, 2014, s. 10).

Přítomnost NNO na úřadech oddělení pobytu cizinců v Praze se osvědčilo a zdá se být správnou cestou, jak eliminovat jazykovou bariéru, neznalost zákona a hlavně závislost cizinců na zmocněných zástupcích, kteří si na jejich potřebě po pomoci založily nemalý bussines. Doporučujeme, aby byly NNO přítomny i na úřadech oddělení pobytu cizinců v dalších městech. Doporučujeme zlepšit PR NNO a viditelněji šířit osvětu mezi cizinci o parazitování na jejich osobě zprostředkovatelskými organizacemi. Doporučujeme dostat do povědomí cizinců fakt, že podání žádosti či doložení dodatků do žádosti je zdarma a mohou tak učinit za asistence odborníků z NNO, kteří ovládají jejich mateřský jazyk a vysvětlí jim všechny souvislosti.

ZÁVĚR

V této práci jsme se zabývali identifikací potřeb cizinců na území ČR. Vycházeli jsme z teoretické domněnky, že cizinci na území ČR vykazují rozdílné potřeby v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělání a vzdělávání a v oblasti dalších služeb ve vztahu k pohlaví, státní příslušnosti a druhu pobytu na území ČR.

Migrace a přítomnost cizinců na našem území je velmi diskutovaným tématem mezi odbornou i širokou veřejností. K přihlídnutí na zaměstnání autorky, které souvisí s cizinci, jsme se rozhodli přispět touto prací do stále se rozšiřujícího intelektuálního zázemí této problematiky.

Hlavním cílem práce bylo identifikovat míru potřeb cizinců na území ČR, v oblasti sociálního a právního poradenství, v oblasti vzdělání a vzdělávání a v oblasti dalších služeb. Dále zjištění signifikantních rozdílů v míře vykazování potřeb v oblasti sociálního a právního poradenství, vzdělání a vzdělávání a oblasti dalších služeb ve vztahu k pohlaví, státní příslušnosti a druhu pobytu na území ČR. Těchto cílů jsme dosáhli, míru vykazovaných potřeb jsme identifikovali a u vztahu ke státní příslušnosti a druhu pobytu jsme ověřili signifikantní rozdíl.

Tato práce obohacuje dosavadní poznání právě o fakt, že se míra potřeb liší v rámci jednotlivých státních příslušností a druhu pobytu, který cizince opravňuje pobývat na území ČR. Na základě tohoto zjištění mohou NNO cíleně nabízet specifické služby cizincům konkrétní státní příslušnosti a konkrétního druhu pobytu.

Dalším a nepsaným cílem této práce byl záměr rozšířit povědomí o historii migrace dvou nejpočetněji zastoupených skupin cizinců na našem území, legislativním rámci migrační problematiky a nabízených služeb v rámci poradenství pro cizince mezi širokou veřejnost a migranty samotné. Poukázat tak na pestré faktory nejen historie ale i současnosti, které vedou ke specifickým potřebám cizinců na našem území, jež se od potřeb majority mohou v mnohém lišit.

„Nestačí jen něco vědět, je třeba to i použít, nestačí něco chtít, je třeba to i vykonat.“

J.W.Goethe

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA, 2005. *Přistěhovalectví a liberální stát. Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita. 308 s. ISBN 80-210-3875-6

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2014. *Cizinci v České republice 2014*. Praha: Český statistický úřad. 192 s. ISBN 978-80-250-2582-6.

DRBOHLAV, Dušan, (ed.) 2008. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu)*. Praha: Karolinum. 311 s. ISBN 978-80-246-1552-3.

DRBOHLAV, Dušan a kol., 2010. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: Sociologické nakladatelství. 207 s. ISBN 978-80-7419-039-1.

HÁVA, Petr et al., 2010. *Přínos a potenciál výzkumu v oblasti migrace*, Praha: MV ČR. 123 s. ISBN 978-80-254-8008-3

HIRT, Tomáš, (ed.) 2010. *Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR: Pracovní migrace, životní podmínky, kulturní specifika*. Praha: Ministerstvo vnitra. 80 s. ISBN 978-80-7312-063-4.

CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada. 272 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

KLIMEŠ, Lumír, 2005. *Slovník cizích slov*. 7. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 829 s. ISBN 80-7235-272-5.

LINHART, Jiří et al., 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum. 1627 s. ISBN 80-7184-310-5.

MEZŘICKÝ, Václav, 2003. *Globalizace*. Praha: Portál. 152 s. ISBN 80-7178-748-5.

PETIŠKA, Eduard, 2011. *Staré řecké báje a pověsti*. Praha: Ottovo nakladatelství. 191 s. ISBN 978-80-7360-595-7.

PŘADKA, Milan a Dana KNOTOVÁ, 1998. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita. 46 s. ISBN 80-210-1946-8.

RÁKOCZYOVÁ, Miroslava a Robert TRBOLA, 2009. (eds.) *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství. 310 s. ISBN 978-80-7419-023-0.

SHARP, Daryl, 2005. *Slovník základních pojmů psychologie C. G. Junga*. Brno: Nakl. Tomáše Janečka. 173 s. ISBN 80-85880-39-3.

ŠÍŠKOVÁ, Tatjana, (ed.) 2001. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál. 188 s. ISBN 80-7178-648-9.

UHEREK, Zdenek, Zuzana KORECKÁ, Tereza POJAROVÁ a kol. 2008. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. Praha: Etnologický ústav Akademie věd ČR. 263 s. ISBN 978-80-87112-12-0.

VACKOVÁ, Jitka a kol. 2012. *Zdravotně sociální aspekty života migrantů v České republice*. Praha: Triton. 301 s. ISBN 978-80-7387-514-5.

VAGNEROVÁ, Marie, 1997. *Psychologie problémového dítěte školního věku*. Praha: Karolinum. 169 s. ISBN 80-7184-488-8.

VALENTOVÁ, Eva (ed.) 2012. *Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice: srovnání praxe v Portugalsku a Rakousku*. Praha: Sdružení pro integraci a migraci. 115 s. ISBN 978-80-260-3541-1.

Internetové zdroje

EVROPSKÁ ÚNIE. *Evropa: Jak funguje Evropská unie: Jednotlivé země: Členské země- Česká republika* [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/czechrepublic/index_cs.htm

INBÁZE, © 2015 InBáze, o.s. Všechna práva vyhrazena. *Aktuální projekty* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z <http://www.inbaze.cz/aktualni-projekty/>

Kolektiv autorů. *Interkulturní vzdělávání. Příručka nejen pro středoškolské pedagogy*. In: varianty [online]. Praha: Lidové noviny, Člověk v tísni, 2002. 518 s. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly/IKV1_komplet.pdf

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, © 2010 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena. *Informační servis: cizinci s povoleným pobytem*

[online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, © 2010 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena. *O nás: azyl, migrace a integrace: azyl* [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/azyl-migrace-a-integrace-azyl.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, © 2010 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena. *O nás: azyl, migrace a integrace: terminologický slovník* [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, © 2010 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena. *O nás: azyl, migrace a integrace: migrace – zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců* [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zasady-politiky-vlady-v-oblasti-migrace-cizincu.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, © 2010 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena. *O nás: Azyl, migrace a integrace: migrační a azylová politika* [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, © 2010 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena. *Služby pro veřejnost: občané EU a jejich rodinní příslušníci* [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-eu-a-jejich-rodinni-prislusnici.aspx>

PORADNA PRO INTEGRACI, © 2012 Poradna pro integraci. *Pro cizince* [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://p-p-i.cz/Pro-cizince/>

PORADNA PRO OBČANSTVÍ, OBČANSKÁ A LIDSKÁ PRÁVA. © 2009 *Cizinci: Druhy pobytů v ČR*. [online]. [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: <http://cizinci.poradna-prava.cz/tabulka-pobytu.html>

SDRUŽENÍ PRO INTEGRACI A MIGRACI, © 2011 – 2015 Sdružení pro integraci a migraci, Všechna práva vyhrazena. *Co děláme*. [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.migrace.com/cs/delame>

STUDIUM PSYCHOLOGIE. © 2015 Všechna práva vyhrazena. *Obecná psychologie: Motivace, dělení motivů, sebezáchovné, psychické a sociální motivy*. [online]. [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: <http://www.studium-psychologie.cz/obecna-psychologie/12-motivace-deleni-motivu.html>

Právní předpisy

Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwe ČR [vid. 2015-03-03].

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwe ČR [vid. 2015-03-03].

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwe ČR [vid. 2015-03-03].

435/2004 Sb., o zaměstnanosti. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwe ČR [vid. 2015-04-01].

40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwe ČR [vid. 2015-04-01].

Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwe ČR [vid. 2015-04-01].

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AV	Akademie věd ČR.
BIS	Bezpečnostní informační služba ČR.
č.	číslo
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie..
IOM	International Organization for Migration
LPS	Listina práv a svobod
MF ČR	Ministerstvo financí ČR
MK ČR	Ministerstvo kultury ČR
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MPO ČR	Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
MPSV ČR	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MS ČR	Ministerstvo spravedlnosti ČR
MŠMT ČR	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MV ČR	Ministerstvo vnitra ČR
MZ ČR	Ministerstvo zdravotnictví ČR
Např.	Například
MZV ČR	Ministerstvo zahraničních věcí
NNO	Nestátní neziskové organizace
OAMP	Odbor azylové a migrační politiky
PČR	Policie ČR
PPI	Poradna pro integraci
SIMI	Sdružení pro integraci a migraci
TZ	Trestní zákoník.

WTO	World Trade Organization
ZA	Zákon o azylu
ZSS	Zákon o sociálních službách
ZPC	Zákon o pobytu cizinců
ZPPNM	Zákon o právech přistěhovalců národnostní
ZZ	Zákon o zaměstnanosti

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1: Maslowova hierarchie potřeb.....	16
Obr. č. 2: Pobyty cizinců.....	31

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: <i>Návratnost dotazníků</i>	48
Graf č. 2: <i>Kompletní dotazníky</i>	48
Graf č. 3: <i>Kompletní dotazníky z celkového počtu vyhotovených dotazníků</i>	49
Graf č. 4: <i>Pohlaví</i>	51
Graf č. 5: <i>Státní příslušnost</i>	51
Graf č. 6: <i>Věk</i>	52
Graf č. 7: <i>Kraj</i>	53
Graf č. 8: <i>Rodinný stav</i>	53
Graf č. 9: <i>Druh pobytu</i>	61
Graf č. 10: <i>Druh pobytu - vybraný soubor Vietnam</i>	62
Graf č. 11: <i>Druh pobytu - vybraný soubor Ukrajina</i>	62
Graf č. 12: <i>Druh pobytu - vybraný soubor Ruská federace</i>	63
Graf č. 13: <i>Co Vám nejvíce brání v začlenění se do společnosti v ČR</i>	65
Graf č. 14: <i>Jaké je národní jídlo ve Vaší zemi</i>	67

SEZNAM PŘÍLOH

PI Dotazník

PII Rozhovory

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

ANONYMNÍ DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

POTŘEBY CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČR

1. JSTE CIZINEC NA ÚZEMÍ ČR?

ANO	NE
-----	----
2. JAKÉ JE NÁRODNÍ JÍDLO VE VAŠÍ ZEMI? _____
3. POSTRÁDÁTE VY NEBO VAŠE RODINA SLUŽBY V OBLASTI ZAMĚŘENÉ NA POTŘEBY CIZINCŮ?

ANO	NE
-----	----
4. URČETE NA ŠKÁLE 1 2 3 4 5 (1 = min. potřeba; 5 = max. potřeba) POTŘEBY NA ÚZEMÍ ČR V OBLASTI SOCIÁLNÍHO PORADENSTVÍ
 - a) potřeba asistence při tvoření životopisu

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
 - b) potřeba asistence při hledání práce

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
 - c) potřeba diagnostického pohovoru u personalisty

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
 - d) potřeba doprovodu a komunikace s úřadem práce

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
 - e) potřeba doprovodu a komunikace se zaměstnavateli

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
 - f) potřeba tlumočení

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
 - g) potřeba orientace na trhu práce

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
 - h) potřeba hledání vhodného bydlení

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
 - i) potřeba zapojení se do státního integračního programu

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
 - j) potřeba znalosti sociálního systému v ČR

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
 - k) potřeba zajištění zdravotního pojištění a péče

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
 - l) potřeba zapojení se do společnosti, psychosociální pomoc

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
 - m) potřeba delšího povolení k zaměstnání od úřadu práce

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----

5. URČETE NA ŠKÁLE 1 2 3 4 5 (1 = min. potřeba; 5 = max. potřeba) POTŘEBY NA ÚZEMÍ ČR V OBLASTI PRÁVNÍHO PORADENSTVÍ

- a) potřeba znalosti v oblasti cizineckého práva

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
- b) potřeba asistence při podání žádosti o přechodný/dlouhodobý/trvalý pobyt

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
- c) potřeba asistence při podání žádosti o státní občanství

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
- d) potřeba poradenství a zastupování před soudy a státními orgány ve věcech občanského, rodinného a pracovního práva

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
- e) potřeba poradenství ve věci ověřování listin vydaných soudy a úřady v cizině

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
- f) potřeba dodržování zákonných lhůt ve věci vyřízení žádostí o pobyt

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----

6. URČETE NA ŠKÁLE 1 2 3 4 5 (1 = min. potřeba; 5 = max. potřeba) POTŘEBY NA ÚZEMÍ ČR V OBLASTI VZDĚLÁNÍ A VZDĚLÁVÁNÍ

- a) potřeba rekvalifikačních kurzů v českém jazyce

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
- b) potřeba výuky českého jazyka

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
- c) potřeba uznání odborných kvalifikací ze škol v zahraničí

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
- d) potřeba socio-kulturního minima pro cizince

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
- e) potřeba znalosti práce na PC

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
- f) potřeba přístupu k cizojazyčné literatuře (knihovna, časopisy v rodném jazyce)

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----

7. URČETE NA ŠKÁLE 1 2 3 4 5 (1 = min. potřeba; 5 = max. potřeba) POTŘEBY NA ÚZEMÍ ČR V OBLASTI DALŠÍCH SLUŽEB

- a) potřeba multikulturní akce

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
- b) potřeba oslav svátků jednotlivých etnik

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
- c) potřeba etnických večerů (africký, balkánský, arabský, vietnamský apod.)

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
- d) potřeba psychické a duchovní podpory

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----
- e) potřeba přístupu na internet

min	1	2	3	4	5	max
-----	---	---	---	---	---	-----

8. CO VÁM NEJVÍCE BRÁNÍ V ZAČLENĚNÍ SE DO SPOLEČNOSTI V ČR?

POHLAVÍ	STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOST	VĚK	KRAJ	RODINNÝ STAV
a) muž				
b) žena				

9. VÁŠ POBYT NA ÚZEMÍ ČR?

PŘECHODNÝ	DLOUHODOBÝ	TRVALÝ
ZAMĚSTNÁNÍ	ZAMĚSTNÁNÍ	PO 5 LETECH (2 LETCH)
STUDIUM	STUDIUM	SLOUČENÍ RODINY
PODNIKÁNÍ-OSVČ	PODNIKÁNÍ- OSVČ	DÍTĚ NAROZENÉ NA ÚZEMÍ ČR
PODNIKÁNÍ- ÚČAST V PRÁV. OS.	PODNIKÁNÍ-ÚČAST V PRÁV.OS	HUMANITÁRNÍ DŮVODY
OSTATNÍ	OSTÁTNÍ	DŮVODY HODNÉ ZVL. ZŘETELE
	RODINNÝ	
	VĚDECKÝ VÝZKUM	
	HUMANITÁRNÍ DŮVOD	

PŘÍLOHA PII: Rozhovory

Rozhovory byly získány formou nestrukturovaného interview. Byly jasně stanovené informace, které byly potřeba od respondenta získat, rozhovor se snažil být veden na úrovni přirozené komunikace mezi lidmi. Nevýhodou této formy rozhovoru je, že většinou neposkytuje přímo kvantitativně zpracovatelný materiál (Chráška, 2007). Rozhovor proběhl v kavárně a byl zaznamenán na diktafon. Posléze proběhl přepis rozhovorů a umístění vybraných částí do praktické části této práce. Rozhovory byly uskutečněny za účelem přiblížení dané problematiky a pro snadnější pochopení širších souvislostí v této problematice očima cizince.

Respondent A

Žena, 22 let, státní příslušnost Vietnamská socialistická republika, trvalý pobyt, doba na území 22 let. Studuje na Vysoké škole ekonomické v Praze. Matka 54 let, otec 55 let majitelé čtyř restaurací v Praze, bratr 34 let provozní restaurací, které vlastní jejich rodiče. Do Česka přicestovali v roce 1995. Celá rodina žije v rodinném domku na okraji Prahy.

Přepis rozhovoru:

T: Dobrý den, předem Vám chci poděkovat za Váš čas. Rozhovor je samozřejmě anonymní, bude se zaznamenávat na diktafon a je určen k účelům vysokoškolské práce, která je zaměřena na identifikaci potřeb cizinců na území ČR. Na úvod bych se Vás chtěla zeptat na informace k Vaší osobě. Kolik je Vám let?

R: Dobrý den, v pohodě, ráda přispěju dobré věci. Je mi 22 let.

T: Jaká je Vaše státní příslušnost a na základě jakého pobytu v ČR pobýváte?

R: Jsem Vietnamka a mám v ČR trvalý pobyt za účelem sloučení rodiny.

T: Zmiňujete účel pobytu, máte na území nějaké rodinné příslušníky? Pokud ano tak koho?

R: Ano mám tu matku, otce i bratr, tedy a strýce, sestřenky, bratrance. No a potom nějaké známé z oblasti Vietnamu, odkud pocházíme

T: A kolik je rodičům a bratrovi let? Čím se na území ČR živí?

R: Matce je 54, otci 55 a bratrovi 34, asi... snad (smích) kdyby věděl, že nevím kolik mu je, přetřhl by mě (smích). Rodiče vlastní v Praze několik restaurací specializovaných na

vietnamskou a thajskou kuchyni a bratr je něco jako provozní, stará se o zásobování restaurací, řeší personální stránku podniků a asi všechno, co je potřeba.

T: Nejde si nepovšimnout Vaší bezchybné češtiny. Jak dlouho je Vaše rodina v ČR. Umí takhle česky všichni?

R: Přijeli jsme do ČR, když mi byly dva roky, takže nějak v roce 1995. Od tří let jsem docházela do české školky, proto umím češtinu téměř bezchybně. Bratr na tom byl hůř, bylo mu asi 14, když jsme sem přijeli a česky téměř vůbec neuměl, prý ho dali do 8. třídy a krom matematiky měl samé pětky. Je chytrý a bystrý, ale jazyková bariéra mu nedovolila jít studovat gypl nebo střední, tak se musel nechat aspoň vyučit kuchařem a později si musel dodělat maturitu, rodiče si na vzdělání zakládají a nedopustily by, aby byl bez maturity. Tím, že má díky mě hodně českých známých, tak ho to donutilo česky mluvit a teď mluví dobře, horší je to se psaním. Když se něco řeší ohledně práce, všechno to píšu já (smích). Rodiče zvládají komunikaci v češtině asi nejhůř. Rozumí, ale nechápou český styl mluvení a celkově ten styl tady. Češi jsou zvyklí normálně poukazovat na chyby své i druhých, říkat si vole a tak (smích), nebo třeba říct např. mám depku, je to na nic... ale přitom se třeba nic neděje, jen jste se blbě vyspali. Rodiče toto nechápou.

T: Když jsme u té češtiny. Využila Vaše rodina nebo nějací Vaši známí poradenství nebo nějaké služby pro cizince, které nabízejí české neziskové organizace? Třeba nějaké skupinové kurzy češtiny, tlumočení nebo sociální či právní poradenství? Znáte třeba nějakou takovou organizaci?

R: No u nás doma nikdo české neziskovky nevyužil. Tlumočnick jsem u nás doma hlavně já, a když jsem byla malá, pamatuju si, že když bylo něco potřeba, tak to rodiče řešili s ostatními Vietnamci. A co se týče známých, vím, že teta na jednom úřadě na pobyty tady v Praze využila nějakou organizaci, co tlumočí, protože už byla na řadě a bratránek se někde zdržel. Byla z toho nadšená a všem nám to říkala. Jak se jmenovala, si nevzpomenu. Z internetu vím o různých českých organizacích, které dělají různé kulturní večery a akce pro různé cizince tady v Česku, ale nikdy jsem jejich služby nepotřebovala, protože se považuju spíš za Češku, která vypadá jak Vietnamka. Co potřebuju si najdu na netu nebo se poptám známých Čechů, učitelek ve škole a tak.

T: A jaký máte názor na organizace, které poskytují služby cizincům?

R: Z internetu vím, že těch služeb tady v Praze je vážně moc. Celkově se poslední dobou nějak rozmohly multi kulti věci, akce a tak. Což je fajn. Všude ve světě jsou cizinci a lidé jsou promíchání, je to už normální věc.

T: Když jste cizinec v cizí zemi, vzniká u Vás nějaká potřeba po pomoci? Třeba v oblasti sociální (kam lze zařadit třeba potřeba asistence při hledání práce, potřeba tlumočení, potřeba hledání vhodného bydlení) nebo v oblasti právní (potřeba znalosti cizineckého práva, potřeba asistence na úřadech, poradenství ve věci ověřování listin vydaných soudy a úřady v cizině) nebo v oblasti vzdělání a vzdělávání (výuka čj, rekvalifikační kurzy, znalost práce na PC, přístup k literatuře) a v oblasti dalších služeb (multikulturní akce, potřeba psychické a duchovní podpory, přístup na internet).

R: Ano, to určitě vzniká. Nemůžu mluvit za všechny Vietnamce v Česku, ale asi mi přijde, že služeb českých organizací moc nevyužívají nebo neznám nikoho z okolí, kdo by vyloženě někam docházel nebo se záměrně na někoho obrátil. Možná o tom ani neví, že to někdo nabízí- těžko říct. Z druhé strany věci je to možná pochopitelné. Kdyby jste přijela k nám do Vietnamu, do města kde je třeba já nevím 1000 Vašich krajanů na jednom místě, neuměla naše písmo, jazyk nebyla by žádná možnost se nějak domluvit, asi by Vás taky nenapadla jako první možnost jít hledat nějakou vietnamskou organizaci a doufat, že Vám tam bude někdo česky rozumět a v něčem Vám pomůže, zašla byste za svýma a obrátila se na ně. To asi udělá každý si myslím. Téměř každý, kdo jede z Vietnamu sem, je s někým vodtud v kontaktu.

T: Kdybyste vy mohla zasáhnout do celého procesu integrace Vietnamců v ČR, co byste chtěla změnit na ČR? Tak, aby to Vietnamcům pomohlo se více adaptovat na naši zemi?

R: Co bych změnila na integraci? No to je těžká otázka. Jsou tu lidé, co jsou tu od malička jako já, mají spoustu známých jak mezi Čechama tak mezi Vietnamci, chápu obě kultury, v té české žiju, ale nedokážete si představit ten úžasný pocit uvnitř sebe, když cítíte i ty druhé kořeny a můžete zajít někam, kde se cítíte jako ve Vietnamu, bavíte se vietnamsky, starší Vám povídají o historii. Je to jako na chvíli přepnout do jiného světa, je to povzbudivé....hmm... Teď jsem si vzpomněla na jeden příklad u mojí spolužačky na základce. Je to hodně podobný. Přistěhovali se do Prahy někde z venkova z Moravy, kde se

chodilo v krojích a měli tam různé tradice. V Praze se jí líbí, ale do teď jezdí zpátky a je pyšná na to, že je místo, kde je to ještě všechno jako kdysi. Já to mám podobně s naší kulturou. No ale pak jsou tu lidi, kteří nemají zájem a hlavně ani nepotřebují se nějak víc do hloubky adaptovat na Česko. Pokud nemají děti, které musí chodit do školy, nebo třeba českého manžela či manželku, tak budou radši trávit čas mezi svými, kde se cítí líp. Nejlepší integrace je určitě od dítěte, školou a kamarádama. Mladou generaci Vietnamců asi nebude potřeba nějak extra vést k adaptaci, vyrostou z nich prostě jen vzhledově odlišní Češi.

T: Takže budoucnost vidíte růžově?

R: Jsem optimistka.

T: Děkuji Vám za Váš názor i čas

Respondent B

Žena, 45 let, státní příslušnost Ukrajina, trvalý pobyt, doba na území 7 let. Pracuje jako administrativní pracovnice v soukromé firmě. Dcera 15 let, manžel 50 let pracuje stavebnictví. Do Česka přicestoval první manžel v roce 1997, ona s dcerou v roce 2008. Celá rodina žije v bytě v Praze.

Přepis rozhovoru:

T: Dobrý den, předem Vám chci poděkovat za Váš čas. Rozhovor bude anonymní, bude se zaznamenávat na diktafon a je určen k účelům vysokoškolské práce, která je zaměřena na identifikaci potřeb cizinců na území ČR. Na úvod bych Vás chtěla požádat o informace k Vaší osobě. Kolik je Vám let?

R: Dobrý den, je mi 40 let.

T: Jaká je Vaše státní příslušnost a na základě jakého pobytu v ČR pobýváte?

R: Jsem Ukrajinka a mám tu trvalý pobyt.

T: Máte na území nějaké rodinné příslušníky? Pokud ano, tak koho?

R: Ano mám tu manžela a dceru.

T: Kolik je dceři a manželovi let? Čím se na území ČR živíte?

R: Dceři je 15 roků a manželovi 45. Já pracuju jako sekretářka v jedné soukromé firmě a manžel pracuje ve stavebnictví. Dcera chodí do 9. třídy a chce být učitelka.

T: Jak dlouho je Vaše rodina v ČR? Umíte dobře česky, umí česky celá Vaše rodina?

R: No první tady byl manžel, ten sem přijel už v roce 1997, ještě před narozením naší dcery. Potřeboval vydělat peníze na náš dům. Vždycky půl roku pracoval a pak na měsíc přijel, dovezl peníze, sezvala se rodina a zbytek vesnice a stavilo se. Pak se narodila dcera a já už nechtěla být na všechno sama. Tak jsme se rozhodly přijet do Česka za manželem. Přijely jsme v roce 2008. Dcera mohla rovnou nastoupit do školy do 1. třídy. Česky umíme všichni. Je to hodně podobný jazyk, takže nebyl takový problém se do toho dostat. Některé slova se mi pletou, takže se pořád něco učím. Museli jsme mluvit česky i doma, kvůli dceři, aby se jí to ve škole nepletlo, a už nám to zůstalo.

T: Když jsme u té češtiny. Využila Vaše rodina nebo nějací Vaši známí poradenství nebo nějaké služby, pro cizince, které nabízejí české neziskové organizace? Třeba nějaké skupinové kurzy češtiny, tlumočení či sociální nebo právní poradenství? Znáte třeba nějakou takovou organizaci?

R: Ano. Mafián, co se staral o papíry manželovi, za něho neplatil a pak se na to přišlo, manžel z toho měl problémy a tahanice. Obrátili jsme se na českou organizaci a tam nám poradili, jak to řešit přes úřad práce a další úřady.

T: Takže máte konkrétní zkušenost. A jaký máte názor na organizace, které poskytují služby cizincům a snaží se jim pomoci?

R: Já jsem spokojena. Pomohli nám, když jsme měli problémy. Neměli jsme se na koho obrátit. Manžel se pohádal s mafiánem a ten ho vyhodil, neměli jsme moc peníze a nevěděli co dělat. K jinému mafiánovi už nechtěl jít. Museli jsme to vzít do svých rukou.

T: Když jste cizinec v cizí zemi, vzniká u Vás nějaká potřeba po pomoci? Třeba v oblasti sociální (kam lze zařadit třeba potřeba asistence při hledání práce, potřeba tlumočení, potřeba hledání vhodného bydlení) nebo v oblasti právní (potřeba znalosti cizineckého práva, potřeba asistence na úřadech, poradenství ve věci ověřování listin vydaných soudy a úřady v cizině) V oblasti vzdělání a vzdělávání (výuka čj, rekvalifikační kurzy, znalost práce na PC, přístup k literatuře) a v oblasti dalších služeb (multikulturní akce, potřeba psychické a duchovní podpory, přístup na internet).

R: Mně a manželovi zařizoval papíry ohledně cesty sem ten náš mafián z vesnice. Nemuseli jsme se o nic starat, manžel mu každý měsíc platil za to, že se o to stará a pak

jsme zjistili, že nemáme nic v pořádku. Až když jsme se o sebe začali starat sami, zjistili jsme, že hodně lhal. Ohlásili jsme to na policii i na úřadě. Odkázali nás na organizaci pro cizince. Na můj popud jsme teda zašli do jedné organizace, řekli jim, co se stalo a oni nám pomohli. Využili jsme většinu věcí, co jste teď vyjmenovala. A sama v jedné takové organizaci teď působím jako dobrovolník. Snažím se pomáhat lidem, kteří se ocitnou ve stejné situaci, jako jsme se ocitli kdysi my.

T: Kdybyste vy mohla zasáhnout do celého procesu integrace Ukrajinců v ČR, co byste chtěla změnit na ČR? Tak, aby to Ukrajincům pomohlo se více adaptovat na naši zem?

R: Asi bych chtěla změnit hlavně pohled Ukrajinců. Každý jsme nějaký. Když se někdo chce začlenit, tak pro to udělá cokoli. Pro nás je tu lepší život a my se vracet nechceme. Proto je v našem zájmu chovat se tak, abychom sem zapadli. Oba pracujeme, dcera tu má kamarády. Na Ukrajinu jezdíme jen na svátky nebo v létě si sem zveme naše rodiče. Teď máme strach tam jezdit, tady se cítíme bezpečně. Pokud bych mohla něco změnit, tak by to byla větší informační činnost o tom, že mají být Ukrajinci samostatní, svobodní a nevěřit lidem, co na touze po lepším životě druhých vydělávají a jinak jsme jim úplně jedno. V Česku je všechno, co k životu potřebujete, práce, dobré zdravotnictví, služby. Je tu i dobré pivo a víno. (smích)

T: Děkuji Vám za Váš názor i čas.

R: Nemáte vůbec zač, jsem ráda, že se o to někdo zajímá a píše se o tom. Ukrajinci jsou lidi jako Češi. Nikomu neubližujeme, jen chceme lepší život pro svoje děti, a to tady u vás.